

2006/3102

Georg-Eckert-Institut BS78

1 046 004 7

YENİ PROGRAMA GÖRE

İ L K Ö Ğ R E T İ M

*Din Kültürü
ve
Ahlâk Bilgisi*

6

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
KILAVUZU

GENDAŞ'IN HEDİYESİDİR [ca. 2001]

PARA İLE SATILMAZ

DERS KİTABIYLA BİRLİKTE ÜCRETSİZ OLARAK VERİLİR

Değerli öğretmenler,

Sevgili öğrenciler,

2006/3102

Bu kitapçık, 2000-2001 öğretim yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığınca uygulamaya konulan Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersi (6. sınıf) öğretim programı çerçevesinde hazırlanmış olup sevgili öğretmen ve öğrencilerimize bir kılavuz niteliği taşımaktadır. Zira yeni program yürürlüğe konulmasına rağmen Haziran • 20001-2525 sayılı Tebliğler Dergisi'nde 2000-2001 ders yılında okutulan (eski programa göre) hazırlanmış Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi kitaplarından bu öğretim (2001-2002) yılında da yararlanılması öngörülmüştür.

İşte, bu durumu göz önünde bulunduran yayın evimiz, hem eski programa göre hazırlanmış olan ders kitabından nasıl yararlanılacağına hem de yeni programda yer alan farklı konulara nasıl ulaşılacağına ışık tutmak amacıyla bu kılavuz kitapçığın hazırlanmasını uygun görmüştür.

Bu kitapçığa ilâve bir ücret ödemededen okulunuzun seçtiği ilköğretim 6. sınıf ana ders kitabınızla birlikte kitapçınızdan edinebileceksiniz. Bu kılavuz kitapçık sayesinde;

1. Yeni program ile eski programın (ortak) uyuşan konularını ana ders kitabınızın hangi sayfasında ve hangi konu başlığı altında bulabileceğinizi öğreneceksiniz.

2. Yeni programda yer alan ama ana ders kitabında bulunmayan farklı konuları ise, bizzat kılavuz kitapçığın içinde profesyonel biçimde kaleme alınmış olarak bulacaksınız.

Böylece geçtiğimiz öğretim yılında yaşadığınız ana ders kitabından yararlanamama veya kaynak bulamama sıkıntısını da aşmış olacaksınız.

Yayın evimiz siz değerli öğretmen ve öğrencilerimize böyle bir hizmeti sunmakla övünç duyar ve hepinize başarılar diler.

TR
Z-10
(4,2001)6

GENDAŞ A.Ş.

1. Ünite

Namaz Bir İbadettir

1. Namaz Nedir ve Niçin Kılınır?

Namaz, Müslümanların beden diliyle gerçekleştirdikleri zorunlu ibadetlerin ilki ve en önemlisidir.

Namaz, Mekke döneminde, Peygamberimizin miraca çıktığı gece, Yüce Allah'ımız tarafından farz kılınmıştır. O nedenle, akıllı ve ergenlik çağına girmiş her Müslüman, namaz ibadetini yerine getirmekle yükümlüdür.

Namaz, Yüce Allah'ın emrini yerine getirmek ve ona yakınlaşmak amacıyla kılınır. Çünkü namaz kılarken, sadece Allah'ı düşünürüz. Onun büyüklüğü karşısında eğilir, alnımızı secdeye koyarız. Namazda okuduğumuz dua ve surelerle, onun yüce adını anar ve ondan yardım isteriz.

Sevgili Peygamberimiz, namazı, dini ayakta tutan bir direğe benzeterek şöyle buyurmuştur:

“Namaz dinin direğidir. Kim namazını kılarsa, dinini ayakta tutar. Kim de namazı bırakırsa, dinin direğini yıkmış olur.”

Namaz, Yüce Allah'ın emrettiği zorunlu ibadetlerin başında yer aldığı için, İslâm ülkelerinde en belirgin bir şekilde yerine getirilir.

2. Namazın İnsana Kazandırdıkları

2.1. Namaz İnsanın Duygu Dünyasını Zenginleştirir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namazın Yaşayışımız Üzerindeki Etkileri" konusundan yararlanınız.)

2.2. Namaz İnsanın Davranışlarında Bilinçli Olmasını Sağlar

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namazın Yaşayışımız Üzerindeki Etkileri" konusundan yararlanınız.)

2.3. Namaz Birlikte Yaşama ve Dayanışma Bilincini Geliştirir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namazın Yaşayışımız Üzerindeki Etkileri" konusundan yararlanınız.)

2.4. Namaz Temizliğe Alıştırır

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namazın Yaşayışımız Üzerindeki Etkileri" konusundan yararlanınız.)

2.5. Namaz Zamanı İyi Kullanmayı Öğretir

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namazın Yaşayışımız Üzerindeki Etkileri" konusundan yararlanınız.)

3. Namazın Şartları

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 64. sayfasında yer alan "Namazın Farzları" konusundan yararlanınız.)

3.1. Namaza Hazırlık Şartları

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 64. sayfasında yer alan "Namazın Farzları" konusundan yararlanınız.)

3.1.1. Abdest, Boy Abdesti ve Teyemmüm

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 55. sayfasında yer alan "Boy Abdesti ve Namaz Abdesti" konusundan yararlanınız.)

3.1.2. Namaza Hazırlığın Diğer Şartları

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 64. sayfasında yer alan "Namazın Dışındaki Farzlar (Şartlar)" konusundan yararlanınız.)

3.2. Namazın Kılınış Şartları

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 64. sayfasında yer alan "Namazın İçindeki Farzlar (Rükünler)" konusundan yararlanınız.)

4. Namaza Çağrı: Ezan ve Kamet

Müslümanlıkta, namaza davet amacıyla kullanılan iki türlü çağrı vardır. Bunlardan biri ezan, diğeri de kamettir.

Ezan, Müslümanları namaza davet etmek için yapılan bir çağrıdır. Her namaz vaktinde, camilerin minarelerinde yüksek sesle okunur. Ezan okuyan din görevlisine müezzin adı verilir. Ezan içerik olarak; Allah'ın varlığını, birliğini, ululuğunu Hz. Muhammed'in onun elçisi olduğunu ve namazın bir kurtuluş yolu olduğunu anlatır. (Not: Ezanın okunuşunu 4. sınıf Din Kültürü kitaplarından yararlanarak öğreniniz.)

Farz namazların başlamak üzere olduğunu ilân eden çağrıya da "kamet" adı verilir. Tek başına namaz kılan erkeklerin, her farz namazdan önce kamet okumaları gerekir. Cemaatle kılınan namazlarda ise, kameti müezzin okur.

Kamet okunuş biçimi ve içeriği de tıpkı ezan gibidir. Sadece, sabah ezanında okunan "E'ssalâtü hayrun min'en-nevm" sözünün yerine kamette, iki kez; "Kad kameti's-salâh" sözü ilâve edilir. Bu sözün anlamı; "Namaz başladı." demektir.

Kamet, ezana göre, daha alçak sesle ve daha hızlı biçimde okunur. (Not: Kametin okunuşunu ders kitabınızın 77. sayfasından öğreniniz.)

5. Namazın Kılınışı

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 69. sayfasında yer alan "Namaz Nasıl Kılınır?" konusundan yararlanınız.)

6. Namazı Bozan Durumlar

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 71. sayfasında yer alan "Namaz Hangi Hâllerde Bozular?" konusundan yararlanınız.)

7. Cemaatle Namaz

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 76. sayfasında yer alan "Cemaatle Namaz Kılmanın Önemi" konusundan yararlanınız.)

8. Yolculukta Namaz

Yüce dinimiz, misafir konumunda bulunan Müslümanlara namaz konusunda özel bir kolaylık tanımıştır. Misafir özelliği taşıyan Müslümanlar, dört rekâtlı farz namazları iki rekât olarak kılarlar. Bu namazların böyle kılınması vaciptir. O nedenle, daha fazla sevap alma düşüncesiyle namazları dört rekât kılmak uygun değildir. Mekruh bir davranıştır.

Bir kişinin misafir konumunda olması için, bulunduğu yerden doksan kilometre ötedeki bir yere gitmesi, gittiği yerde de on beş günden az kalmaya niyet etmesi gerekir. Eğer on beş günden fazla kalınacaksa, o zaman, misafir konumundan çıkar ve farzları dört rekât olarak kılar.

Dinî kaynaklarımızda, yolcu namazı ve misafir namazı eş anlamlı olarak kullanılır.

9. Namaz Türleri

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 77. sayfasında yer alan "Namazlar" konusundan yararlanınız.)

9.1. Günlük Namazlar (Beş Vakit Namaz)

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 77. sayfasında yer alan "Vakit Namazları" konusundan yararlanınız.)

9.2. Cuma Namazı

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 83. sayfasında yer alan "Cuma Namazı" konusundan yararlanınız.)

9.3. Teravih Namazı

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 85. sayfasında yer alan "Teravih Namazı" konusundan yararlanınız.)

9.4. Bayram Namazı

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 85. sayfasında yer alan "Bayram Namazı" konusundan yararlanınız.)

9.5. Cenaze Namazı

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 85. sayfasında yer alan "Cenaze Namazı" konusundan yararlanınız.)

10. Fil Süresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için 5. sınıf Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi kitaplarından yararlanınız.)

2. Ünite

Paylaşım, Yardımlaşım: Zekât ve Sadaka

1. İnsanın Paylaşma ve Yardımlaşma İhtiyacı

Yüce Allah bizleri toplumsal bir varlık olarak yaratmıştır. O nedenle birlikte yaşamaya ihtiyaç duyarız. Birbirimizin yeteneklerini paylaşarak toplum hayatını sürdürmeye

çabalarız. Kendi eksik yanlarımızı diğer insanların yardımlarıyla tamamlamaya çalışırız. Biz de onların eksiklerini tamamlamaya çaba harcarız.

Bir öğretmen, bildiklerini öğrencileriyle paylaşır ve bundan mutluluk duyar. Bir doktor, sahip olduğu meslekî yeteneklerini hastasıyla paylaşarak onu tedavi eder. Onun iyileştiğini görmekten gurur duyar. Bir müzisyen, icra ettiği eserini dinleyicileriyle paylaşarak hayatına anlam kazandırır.

İnsanoğlundaki yardımlaşma ve paylaşma ihtiyacı, onu aynı zamanda, erdemli bir varlık olmaya da yöneltir. Yani; bütün bu paylaşımlarını ve yardımlarını sadece meslekî bir duyguyla ya da para kazanmak için değil; aynı zamanda Tanrı'nın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla da yapar. Bu da onu olgunlaştırır; toplumsal sorumluluk taşıyan, erdemli bir insan hâline getirir.

2. İslâm'ın Paylaşma ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

İslâm, toplumsal yardımlaşmayı ve dayanışmayı öngören bir dindir. Müslümanların maddî ve manevî varlıklarını birbirleriyle paylaşmasını ister. Cömert ve yardımsever insanları över. Paylaşmaktan hoşlanmayan cimri insanları ise, Allah'ın hoşnut olmadığı kişiler olarak ilân der. Bu nedenle Müslüman topluluklarda insanlar, cömertlik ve iyilik yapma konusunda birbirleriyle yarış ederler.

Yüce Allah'ımız, Bakara suresinin 274. ayetinde, insanları cömertliğe ve paylaşmaya özendirmek için şöyle buyurmaktadır:

“Gece gündüz, açık gizli, mallarını harcayanların ödülleri Rableri verecektir. Onlara korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir.”

Sevgili Peygamberimiz ise, paylaşmayı seven ve başkalarına yardım yapmaktan hoşlanan insanları; **“Veren el alan elden üstündür.”** diyerek övmüştür.

Müslümanlar, Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak, Sevgili Peygamberimizin de övgüsüne lâyık olabilmek için, cömert olmaya çalışırlar. Mal varlıklarını başkalarıyla paylaşırlar. Tarih boyunca süregelen bu alışkanlık, yüce dinimizin temel bir özelliği hâline gelmiştir.

3. Paylaşma ve Yardımlaşma İbadeti Olarak Zekât

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 99. sayfasında yer alan "Zekât İbadeti" konusundan yararlanınız.)

4. Zekâtı Kimler Verir?

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 100. sayfasında yer alan "Kimler Zekât Verir?" konusundan yararlanınız.)

5. Zekâtı Kimlere Nasıl Vermeliyiz?

Zekâtın amacı, toplumsal dayanışmayı sağlamak ve yokluk içinde bulunanlara destek olmaktır. Bu nedenle, Yüce Allah, Tevbe suresinin 60. ayetinde zekâtın kimlere verileceğini şöylece sıralamıştır:

1. Yoksullar: Günlük geçimlerini zor karşılayanlar. **2. Düşkünler:** Hem yoksul hem de çalışamayacak kadar hasta, yaşlı ve zayıf olanlar. **3. Borçlular:** Borcu malından fazla olan ve ödemede sıkıntı çeken insanlar. **4. Yolcular:** Kendi memleketinden uzak düşmüş ve yolda parasız kalmış insanlar. Bunlar, kendi memleketlerinde varlıklı bile olsalar, zekât verilebilir. **5. Allah yolunda olanlar:** Vatan uğruna savaşan askerler ile Allah'ın hoşnutluğunu ka-

zanmak için kendini eğitime adanmış öğrenciler ve bilginler. **6. Kalpleri İslâm'a yaklaştı- rılmak istenen kişiler:** Henüz Müslümanlığa yeni girmiş olan kişilerin, kalplerini İslâm'a ısındırmak amacıyla verilebilir.

Bir kimse, kendi annesine, babasına, büyük anne ve büyük babasına, kendi çocuk ve to- runlarına zekât veremez. Bunların dışında kalan akrabalarına verebilir. Hatta zekât verirken, akrabalarından başlamak daha uygun olur. Her zekât veren Müslüman, kendi yakınları olan yoksullara el uzatırsa, ülkemizdeki yoksul sayısı hızla azalır.

Yüce dinimiz, kişinin onurunun ve şerefının korunmasına çok önem verir. Bu nedenle, yoksulluğunu gizleyen ve durumunu söyleyemeyen insanları tespit edip, zekât ve sadakala- rımızı onlara gizli bir şekilde vermemiz doğru olur. Böylece, hem onların ihtiyaçları gide- rilmiş olur, hem de onur ve şerefleri zedelenmez. Sadaka ve zekâtların gizli verilmesinin da- ha uygun olacağı kutsal kitabımızda şöyle belirtilmiştir:

"...Eğer onları yoksullara gizlice verirseniz sizin için daha iyidir..."

6. Zekât Nelerden Verilir?

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 101. sayfasında yer alan "Zekât Nelerden Verilir?" konusundan yararlanınız.)

7. Yardımlaşma ve Danayışma Yolu Olarak Sadaka

Dinimize göre maddî ve manevî alanda yapılan her türlü iyilik bir sadakadır. Örneğin; bir yoksula yardım etmek; okul, cami, çeşme, yol, köprü yaptırmak birer maddî sadakadır. Bir hastayı ziyaret etmek, birine güler yüzle selâm vermek, otobüste yaşlı bir insana yer gös- termek, yaşlı bir insanı karşından karşıya geçirmek, birine gönül alıcı bir söz söylemek ise bi- rer manevî sadakadır.

Sadaka da, tıpkı zekât gibi, toplumsal bir dayanışma ve yardımlaşma yoludur. Ancak ze- kâtı, sadece dinimizin zengin saydığı kişiler verir. Oysa sadakayı herkes verebilir. Zengin- lik şart değildir. Her Müslüman, kendi gücü oranında, sadaka verebilir.

Yüce dinimiz, yoksul ve güçsüz insanların korunup kollanması için sadaka yoluyla yar- dımlaşmayı özendirmiştir. Kutsal kitabımızda, Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yoksullara el uzatan insanların, ahirette kat kat ödüllendirileceği haber verilmiştir. Örneğin; bu konuyla ilgili olarak Bakara suresinin 261. ayetinde şöyle buyrulmaktadır:

"Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, her başağında yüz tane olmak üzere, yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfu geniştir..."

8. Zekât ve Sadaka Verecek Duruma Gelmeye Çalışmalıyız

Yüce dinimize göre, çalışarak zengin olmak ve kazandıklarını yoksul insanlarla paylaş- mak, ahlâkî bir üstünlüktür. O nedenle, başkalarının eline avucuna bakan, tembel bir insan olmak yerine; çalışıp kazanan, zekât ve sadaka verecek konuma gelen bir insan olmalıyız.

Çalışarak, helâl yoldan zengin olan insanlar, hem kendi ailelerine hem de çevrelerine ya- rarlı olurlar. Zekât ve sadakalarını verirken içleri huzur dolar. Erdemli bir iş yaptıklarından dolayı da Yüce Allah'ın hoşnutluğunu kazanırlar.

Yüce Rabbimiz, başkalarının sırtından geçinen asalakları, tembelleri, gücü kuvveti ye- rinde olduğu hâlde dilencilik yapanları kesinlikle sevmez. Başkalarının sırtından geçinmeyi

alışkanlık hâline getirmeyi onur kırıcı bir davranış olarak nitelendirir. Zekât ve sadaka alarak geçinmek yerine, zekât ve sadaka verecek duruma gelmemizi öğütler.

Yüce dinimiz, yoksulluğu bir “kader” olarak nitelendiren tembel ve asalak insanlarla mücadele edilmesini öğütler.

Dinimiz, her Müslüman’ın helâl para kazanarak, onurlu bir iş yapmasını ve başkalarına muhtaç olmadan yaşamasını ister. Zekât ve sadaka vermeyi ise, tembellik üreten bir yol olarak değil; yoksulluğu ortadan kaldıracak bir çare olarak önerir. O nedenle hepimiz, toplumsal dayanışmanın erdemli zevkini tatmak için zekât ve sadaka verecek bir duruma gelmeliyiz.

9. Yardımlaşma Kurumlarımız

Yüce dinimiz, Müslümanlara cömert ve yardımsever olmayı öğütlemektedir. Sevgili Peygamberimiz, cömert ve yardımsever insanların cennete yakın, cehennemden uzak olduklarını müjdelemiştir. Kutsal kitabımızda ise, mallarını cömertçe dağıtan insanlara, ahiret gününde kat kat sevap verileceği haber verilmiştir.

İşte, bu nedendir ki, cömertlik ve hayırseverlik, Müslümanlar arasında bir erdem yarışması hâline gelmiştir. Müslümanlar, tarih boyunca, hayırseverlik konusunda birbirleriyle yarışmışlardır. Özellikle, daha önce sözünü ettiğimiz, sadaka-i cariye konusunda unutulmaz örnekler sunmuşlardır. Halkın hizmetine sunulmak üzere; camiler, medreseler (okullar), hanlar, hamamlar, köprüler, çeşmeler, su kemerleri, kütüphaneler, aş evleri gibi toplumsal hizmet sunan hayır kurumları oluşturmuşlardır.

Müslümanlık tarihinin ayrılmaz bir parçası hâline gelen bu alışkanlık, günümüzde hâlâ varlığını sürdüren yardımlaşma kurumlarımızın da öncüsü olmuştur. Örneğin; geçmişte **Hilâl-i Ahmer Cemiyeti** adıyla hizmet gören **Kızılay**, en geniş kapsamlı yardımlaşma kurumlarımızın başında yer alır. Cömert ve yardımsever vatandaşlarımızın yardımlarıyla varlığını sürdüren bu kurum; deprem, yangın, sel baskını gibi doğal afetlerin mağduru olan yüzlerce, binlerce insanımıza yardım elini uzatarak toplumsal yardımlaşmanın en somut örneğini vermektedir. Geçmişte **Dârü'l-Eytam** adıyla hizmet veren **Çocuk Esirgeme Kurumumuz**, yine yardımsever vatandaşlarımızın katkılarıyla ayakta durmakta ve binlerce öksüz, yetim ve kimsesiz çocuğa şefkat elini uzatmaktadır. Bugün yine; güçsüz ve kimsesiz yaşlıların barındığı **Darülaceze** adındaki yardımlaşma kurumumuz, cömert insanlarımızın yardımlarıyla kutsal bir görevi yerine getirmektedir.

Yukarıdaki sözünü ettiğimiz üç temel yardımlaşma kurumunun dışında, Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğüne bağlı yüzlerce huzur evi, çocuk yuvası; Vakıflar Genel Müdürlüğünün denetiminde kurulmuş yüzlerce eğitim ve sağlık amaçlı vakıf, yardımsever halkımızın katkılarıyla varlığını sürdürmekte ve hizmet sunmaktadır.

3. Ünite

Vatanımızı ve Milletimizi Seviyoruz

1. Vatan ve Millet Kavramlarını Öğreniyoruz

Vatan, bir milletin üzerinde yaşadığı, sınırları belli, bağımsız toprak parçasıdır. Bizim vatanımız da Türkiye’dir.

Vatanı, sıradan bir toprak parçası gibi düşünmek doğru değildir. Çünkü bu topraklar, yüz binlerce şehidin kanlarıyla sulandığı için kutsallaşmıştır. Atalarımızın maddî ve manevî ha-

turalarıyla değer kazanmıştır. Kendi milletimize özgü kültür değerleriyle bezenmiştir. Bir şehidin mezar taşından tutun da, bir caminin kubbesine varıncaya kadar kendi sanatçılarımızın izini taşıyan bu topraklar, annelerimizin kucağı kadar sıcak ve kutsaldır.

Vatan sözcüğünün ayrılmaz bir parçası olan ikinci bir kavram da millettir. Millet denilince aklımıza; bir vatan toprağı üzerinde yaşayan; dilleri, kültürleri, tarihleri, gelenek ve görenekleri bir olan insan toplulukları gelir. "Millet olma" şansını yakalayan topluluklar, ortak bir ülkenin (amacın) etrafında birleşirler. Her türlü zorluğa birlikte göğüs gererler. Birlikte sevinip birlikte üzülmürler. Onları bir arada tutan güç, sahip oldukları ortak manevî değerlerdir.

Millet olma bilincine erişen şanslı topluluklardan biri de, mensubu olmakla gurur duyduğumuz şerefli Türk milletidir.

2. Biz Vatanımızı ve Milletimizi Çok Severiz

Biz vatanımızı çok severiz. Çünkü asırlardan beri, bu vatan toprakları üzerinde, özgür ve bağımsız olarak yaşamaktayız. Vatani olmayan insanlar, özgürlüğün ve bağımsızlığın tadını çıkartamazlar. Dinlerini, dillerini, gelenek ve göreneklerini doya doya yaşayamazlar. Kendi uygarlıklarını kuramazlar. Kendi kültürlerini ve sanat anlayışlarını oluşturamazlar. Çocuklarını ve torunlarını güvence altına alamazlar. Herhangi bir şey ekip dikemezler. Bağımsız bir iş kuramazlar; iş ve meslek sahibi olamazlar. Vatansız insanların hayatı, acı ve ıstırap içinde geçer. O nedenle biz, vatanımızın kıymetini iyi bilir ve çok severiz. Nitekim Sevgili Peygamberimiz, vatani sevmenin, imanı güçlendiren bir duygu olduğunu haber vermiştir.

Biz, milletimizi de çok severiz. Çünkü milletimiz, bizim için, sıradan bir insan topluluğu değildir. Yüzyıllardan beri, hep birlikte yaşadık. Hepimiz aynı kaderi paylaştık. Aynı vatan toprağı için savaştık. Duygu ve düşüncelerimizi ortak olarak geliştirdik. Aynı anneden doğan kardeşler gibi olduk. O nedenle biz, milletimizin her bireyini kendi kardeşlerimiz gibi severiz. Ulusal bir olay karşısında hep birlikte sevinir veya üzülmürüz.

Bir millî maç olduğunda, heyecanla televizyon başlarına koşmamız, hele maçın galibi olduğumuzda sevinç çığlıkları atmamız, millet sevgimizin bir göstergesidir. Ulusal bayram günlerimizde, elimizdeki ay yıldızlı bayraklarla törenlere katılmamız veya kutlama programlarını izlemek için can atmamız, milletimizi ne kadar çok sevdiğimizin bir kanıtıdır.

Vatan ve millet sevgisi, Türk milletine atalarından miras kalan kutsal bir duygudur. Bunun en çarpıcı örneğini, yakın tarihimizin büyük kahramanı Mustafa Kemal Atatürk'te görmekteyiz.

3. Bu Vatanın Hepimiz Bir Milletiz

Biz Türk'üz, vatanımızın adı da Türkiye'dir. Bu vatan toprağı üzerinde hepimiz bir milletiz. Çünkü yüzyıllar boyunca sürüp gelen ortak bir tarihimiz var. Aynı bayrak altında, aynı inançları ve aynı kültür değerlerini paylaşarak, ortak vatanımızı düşmana karşı omuz omuza, birlikte savaşarak kazandık. Dolayısıyla biz, ayrınsı gayrısı olmayan tek bir milletiz.

Milletimizi oluşturan bireylerin doğum yerleri, büyüdükleri yurt köşeleri, eğitim düzeyleri, meslekleri, mezhepleri, dinleri, siyasî parti rozetleri farklı olabilir. Ancak; doğum yerlerimiz ayrı da olsa, vatanımız birdir. Parti bayraklarımız ayrı da olsa ay yıldızlı al bayrağımız birdir. Mesleklerimiz, mezheplerimiz, dinî inançlarımız farklı da olsa milletimiz birdir. Biz, Türk milletiyiz.

Büyük Önder Atatürk, yüce milletimizi ırk, mezhep ve sınıf ayrılıklarını körukleyerek bölmeye çalışanları; “**düşmana alet olmuş beyinsizler**” olarak nitelendirmiştir. O, doğudan batıya, güneyden kuzeye, yurdun her köşesindeki vatan çocuklarını; “**bir tek madenin farklı damarları**” olarak adlandırmış ve hepimizin bir millet olduğunu vurgulamıştır.

4. Manevî Değerlerimizi Koruyup Saygı Gösteririz

4.1. Bayrağımıza ve İstiklâl Marşı'mıza Saygı Duyarız

Bayrak, yüce milletimizin bağımsızlık sembolü olan, kutsal bir varlığımızdır. İstiklâl Marşı'mız ise; ulusal bağımsızlığımızı ve özgürlüğümüzü yüksek sesle haykırdığımız, duygusal ve şiirsel bir anlatımdır.

Biz, bayrağımızı her şeyden değerli ve üstün tutarız. Ona gösterdiğimiz saygı, kendi onurumuza gösterdiğimiz saygı demektir. Gerekirse onun uğruna, seve seve ölürüz. Nitekim, ufuklarımızda dalgalanan ay yıldızlı al bayrak, bu vatan için akıtılan şehit kanlarıyla varlığını devam ettirmektedir.

Bağımsızlığın ve özgürlüğün kıymetini bilen milletimiz, bayrağı, sıradan bir bez parçası gibi görmez. Ona olan saygısını, her fırsatta ortaya koyar. Örneğin; hepimizin evinde mutlaka bir Türk bayrağı vardır. Bayrağın eskiyip yıpranmamasına özen gösteririz. Yerlere atmamız. Bürolarımızı ve otomobillerimizi, öncelikle, Türk bayrağı asarak süsleriz. Bayrak taşınırken ayağa kalkar ve onu selâmlarız. Millî bayramlarda evimizin penceresine asarız.

İstiklâl Marşı'mıza da, en az bayrağımız kadar saygı gösteririz. Onu, millî bayramlarımızda ve okullarımızda, topluca ve yüksek sesle okuruz. Herhangi bir yerde, İstiklâl Marşı'mızın okunduğunu işitirsek, hemen ayağa kalkarız. Esas duruşa geçip, marş bitinceye kadar, saygıyla dinleriz. Çünkü İstiklâl Marşı'mız sıradan bir şiir parçası değildir. Bu marşta, ulusal bağımsızlığın; vatan, millet ve bayrak sevgisinin; kutsallaşmış şehit kanlarının değeri, yoğun bir duyguyla dile getirilir.

4.2. Gazilerimize Saygı Gösterir, Şehitlerimizi Rahmetle Anarız

Şehitlik ve gazilik, Yüce Allah'ımızın yurt savunmasına katılan Müslümanlara lâyük gördüğü birer manevî rütbedir. Yurt savunmasına katılarak düşmanla çarpışan her Müslüman'a “gazi” adı verilir. Düşmanla çarpışırken hayatını kaybedenlere ise “şehit” denir.

Dinimizde, vatan uğruna şehit düşenler cennetle müjdelenmişlerdir. Şehitlerin, kul hakkı dışındaki bütün günahları bağışlanacaktır. Yüce Allah'ımız, şehitleri “ölüler” diye anmamızı uygun bulmamıştır. Bu konuyla ilgili olarak, Bakara suresinin 154. ayetinde şöyle buyurmuştur:

“Allah yolunda öldürülenlere ‘ölülerdir’ demeyiniz. Zira onlar diridirler, fakat siz (o yüksek hayatın) farkında değilsiniz.”

Şehitliğin önemini kavrayan insanlar, vatan savunmasından asla korkmazlar. Çünkü şehitlik, Allah'ın müjdelediği, en yüce rütbedir. Bu nedenle atalarımız, vatan uğruna çarpışırken düşmana büyük bir cesaretle karşı koymuşlardır. Vatan toprağının her karışımını şehit kanlarıyla sulamışlardır. Bu nedenledir ki, şehitlerimizi rahmetle anarız ve hatıralarına saygı gösteririz. Şehit mezarlarımızı ve abidelerimizi temiz ve bakımlı tutarız. Anıtları önünde saygı duruşunda bulunuruz. Zaman zaman, şehitlerimiz için anma törenleri düzenleyerek onların kahramanlıklarını yeni kuşaklara aktarırız. Ruhları için **Fatiha** okur, dua ve niyazda bulunuruz.

Yüce Allah'ımızın ve Sevgili Peygamberimizin övgüsüne lâyık olan kahraman gazilerimize de en büyük saygıyı gösterir ve el üstünde tutarız. Sosyal hayatın her alanında onlara öncelik tanırız. Onları görünce ayağa kalkar ve onları toplumdaki en saygın yere oturturuz.

4.3. Askerlik Yapmak Vatan Borcumuzdur

Askerlik yapmak, Türk devlet geleneğinde önemli bir vatan borcudur. O nedenle, yirmi yaşına gelen her Türk erkeği, askere alınır. Askerlik yapmak, yasalarımıza göre zorunlu bir vatandaşlık görevi olmakla birlikte, her Türk genci, bu kutsal görevi seve seve yerine getirir. Çünkü askerlik yapmak ve yurt savunmasına katılmak, millî bir ödev olduğu gibi, yüce dinimizin de bir emridir. Biz, Türk milleti olarak, askerlik yapmayı şerefli bir görev sayarız. Vatan borcu ve namus borcu olarak biliriz. Asker ocağını, peygamber ocağı olarak anarız.

Asker ocağında (yurt savunmasında kullanılmak üzere) savaş sanatını öğreniriz. Düşmana karşı hazırlıklı oluruz. Eğer bu sanatı öğrenemezsek, düşmana karşı vatanımızı, dinimizi, ırzımızı, namusumuzu özgürlüğümüzü ve bağımsızlığımızı koruyamayız. Oysa bu manevî değerleri korumak, hem dinî hem de millî bir ödevdir. O nedenle biz, millet olarak, askerlik yapmayı önemli bir vatan borcu sayarız.

5. "Yurtta Barış Dünyada Barış" Temel İlkemizdir

Biz barışçı bir milletiz. Hem kendi içimizde hem de diğer dünya devletleriyle iyi geçinmek isteriz. O nedenle de kavgaya ve gerginliğe neden olacak davranışlardan kaçınırız. İnsanlar arasında kin ve nefret yerine, sevgiyi ve hoşgörüyü yaymaya çalışırız. Kendi vatanımızın ve milletimizin haklı davalarını savunuruz, ancak; diğer milletlere karşı da haksızlık ederek düşman kazanmayız. Dost kazanmanın yollarını ararız.

Biz dünya milletlerini bir bütünün parçaları gibi görürüz. Onların da bizim gibi barış ve huzur içinde yaşamalarını isteriz. Onlarda meydana gelecek bir huzursuzluğun, bizi de huzursuz edeceğini düşünürüz. Çünkü biz, Türk milleti olarak, evrensel insan sevgisine ve "yurtta barış dünyada barış" ilkesine inanırız.

Dünyanın diğer milletleriyle iyi geçinen ülkelerin kendi içlerindeki huzur ve barışı gerçekleştirmeleri daha da kolaydır. Bu gerçeğe dikkat çeken büyük Atatürk, şöyle diyor:

"Dünyada ve dünya milletleri arasında huzur, anlaşma ve iyi geçim olmazsa, bir millet kendi kendisi için ne yaparsa yapsın huzurdan yoksundur."

Bizlere; "yurtta barış dünyada barış" ilkesini bir huzur reçetesi gibi sunan büyük Atatürk, tüm dünya insanların kin ve düşmanlıktan uzak, dostluk ve kardeşlik içinde yaşamalarını arzu etmiştir.

4. Ünite

Kötü Davranışlardan Kaçınalım

1. Dinimizin Sakınmamızı İstedığı Bazı Kötü Davranışlar

1.1. Yalan Söylemek ve Hile Yapmak

Yalan, gerçekleri saklamak ve gerçek olmayanları söylemektir. Yüce dinimizin hoş karşılanmadığı, çok kötü bir huydur. Yalancı insanları, ne Allah ne de toplum sever. Çünkü yalancılık, insanları birbirine düşürür ve düşman yapar. Nice masum insanlar, yalancı tanıklar yüzünden, haksız yere ceza evlerine düşmüşlerdir. Çoluk çocukları perişan olmuştur.

Küçük bir yalan, kardeşlerin arasını açmaya, konu komşu ile küşümeye, eşler arasında boşanmaya yol açabilmektedir. O nedenle, erdemli bir insan, hiçbir zaman yalana itibar etmez. Yalancılarla birlikte olmaz. Ağzından çıkan her sözü, ölçüp tartarak konuşur. Doğruluktan ayrılmaz. Eğer kendisinin tanıklığına başvurulursa, gerçekleri gizlemeden söyler, haksızlığa yol açmaz.

Yüce Allah Kur'anikerim'de, yalancılıkla ilgili olarak şöyle buyurmaktadır:

“Sizden önce de nice olaylar gelip geçti. Yeryüzünü dolaşın da, yalancıların sonunun nasıl olduğunu bir görün.”

Küçük ve masum yalanlar, büyük yalanların da davetçisidir. Bu nedenle, her türlü yalandan uzak durmalıyız.

Yüce dinimiz, hile yapmayı da yalancılıkla bir tutmuş ve şiddetle yasaklamıştır. Çünkü hile yapmak, insanları aldatmak ve yanıltmaktır. Örneğin; çürük bir malı kusurunu söylemeden sağlam diye satmak; sahte para basmak, sağlam malı gösterip kusurlu malı paketlemek, sportif karşılaşmalarda doping yapmak birer hiledir. Yüce Allah, iş hayatında ve ticaret alanında, hilekârlık yapanları, kutsal kitabımızda sık sık uyarmakta ve şöyle buyurmaktadır:

“İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun.”

Yalan söylemek de hile yapmak da dinimizce çok günahdır. O bakımdan, istemeyerek de olsa bazı yalanlar söylemişsek hemen tövbe etmeliyiz ve bir daha yapmamak üzere Yüce Allah'tan af dilemeliyiz.

1.2. Gıybet ve İftira

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 129. sayfasında yer alan "Çekiştirme (Gıybet)" ve 40. sayfadaki "İftira" konularından yararlanınız.)

1.3. Hırsızlık

Yüce dinimizin sakınmamızı istediği ve haram saydığı kötü davranışlardan biri de hırsızlıktır. **Hırsızlık**, başkasına ait olan bir malı veya parayı sahibinin izni ve haberi olmadan alıp kendine mal etmektir. Başka bir deyişle; başkasına ait bir şeyi çalmaktır.

Yüce dinimiz bize, çalışarak ve emek harcıyarak mal edinmeyi öğütler. İçinde emek ve alın teri bulunmayan kazanç türlerini haram sayar. Hele hele, hırsızlık gibi, insan onuruna yakışmayan bir yolla mal edinmeyi kesinlikle yasaklar. Çünkü yüce dinimiz, çalışarak kazanan, başkasının emeğine göz dikmeyen, kendi elinin emeğiyle geçinen onurlu ve erdemli insanlar yetiştirmek ister. O nedenle de hırsızlık gibi onur kırıcı bir davranıştan sakınmamızı tavsiye eder.

Hırsızlık yapan insanlar, hem Yüce Allah'ımızın hem de toplumun gözünden düşerler. Eğer bir anlık yanılgıyla, böyle bir davranışta bulunmuşsak, hemen hak sahibi kişiden özür dilemeliyiz. Aldığımız malı da geri vermeliyiz. Ayrıca, bu kötü davranıştan ötürü, Yüce Allah'a yönelip bizi bağışlaması için tövbe etmeliyiz. Bir daha da bu onur kırıcı davranışa kesinlikle yönelmemeliyiz.

1.4. Kıskançlık

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 129. sayfasında yer alan "Çekiştirme (Gıybet)" ve Kıskançlık (Haset)" konularından yararlanınız.)

1.5. Alay Etmek

Yüce dinimiz, insanların onurunu ve şerefini korumamızı ister. Onları toplum içinde küçük düşürücü ve aşağılayıcı davranışlardan uzak durmamızı öğütler. Bu nedenle de insanlarla alay etmeyi yasaklar. **Alay etmek**, bir insanın fiziksel ve ruhsal eksikliklerini öne çıkartarak onları aşağılamak ve eğlence konusu yapmaktır. Böyle bir davranışta bulunmak, hem dinimizce günah hem de toplumsal açıdan büyük bir ayıptır.

Hiçbirimiz, kendimizle alay edilmesini ve toplum içinde küçük düşürülmeyi istemeyiz. Böyle bir durumun bizi ne kadar üzeceğini biliriz. O bakımdan kimseyi, kesinlikle, alay konusu yapmamalıyız. Bizi üzecek olan bu davranışın, başkalarını da üzeceğini unutmamalıyız. Ayrıca, kendisiyle alay ettiğimiz insanların, Allah yanında, bizden daha üstün olabileceklerini aklımızdan çıkarmamalıyız. Hatta elimizden geliyorsa, başkalarıyla alay eden insanlara engel olarak, küçük düşürülen insanların onurlarını korumalıyız. Böylece hem Yüce Allah'ımızın hoşnutluğunu kazanırız, hem de toplum içinde saygınlığımız artar.

1.6. Büyüklenmek (Kibir)

Büyüklenmek, bir insanın kendini başkalarından üstün görme duygusudur. Bir başka ifadeyle; kibirlenmek veya büyüklük taslamaktır. Büyüklenmek, yüce dinimizin sakınmamızı istediği kötü bir huydur.

Bazılarımız, bazılarımıza göre daha güzel, daha güçlü, daha varlıklı, daha zeki, makam bakımından daha üstün bir konumda olabiliriz. Ama bütün bunlar bize gurur, kibir ve büyülenme duygusu değil; Yüce Allah'ımıza karşı şükür duygusu vermelidir. Çünkü bütün bu özelliklerin vericisi odur.

Bencil, kibirli, kendini beğenmiş insanlar, toplum tarafından da sevilmezler. Başkalarını hor ve küçük gördüklerinden dostları ve arkadaşları da bulunmaz. Kutsal kitabımızda, büyülenen insanların Allah'ın sevimsiz kulları olduğu belirtilmekte ve şöyle buyrulmaktadır:

“İnsanları küçümseyip yüz çevirme. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme; Allah kendini beğenip övünen hiç kimseyi şüphesiz ki sevmez.”

1.7. Kötü Zanda Bulunmak

Bir insanın gerçek niyetinin ne olduğunu bilmeden, bazı hâl ve hareketlerine bakarak onun hakkında olumsuz ve kötü yorumlarda bulunmak, **“kötü zanda bulunmak”**tır.

Söz gelimi; meyhanenin kapısından geçen bir arkadaşımızı görüp, onun oraya içki içmeye gittiğini düşünmek bir kötü zandır. Yine, bir arkadaşımızın elinde sigara paketi taşıdığını görerek, onun sigara içtiği yorumunu yapmak, onun hakkında kötü bir zanda bulunmaktır. Çünkü onların gerçek niyetlerini bilmemekteyiz. Eğer bu konuda yanlışmışsak, onlar hakkında kötü düşünce ürettiğimiz için Allah katında günahkâr oluruz. Çünkü yüce dinimiz, başkaları hakkında kötü zanda bulunmayı kesinlikle yasaklamıştır.

Başkaları hakkında kötü zanda bulunmak, onların onurunun kırılmasına ve toplum içinde küçük düşürülmelerine yol açar. Kötü zan, öncelikle dedikoduya neden olur, arkasından da iftiraya kadar uzanabilir. O nedenle, hiçbir kimse hakkında kötü düşünce üretmemeliyiz ve onların niyetlerini anlamadan davranışlarını kötüye yorumlamamalıyız.

Zaten Yüce Allah'ımız, bu onur kırıcı davranışı bizlere yasaklamış ve kutsal kitabımızda şöyle buyurmuştur:

“Ey inananlar! Zannın çoğundan sakının. Zira zannın bir kısmı günahdır...”

1.8. Başkalarının Özel Hayatını Araştırmak

Yüce dinimiz, insanların özel hayatlarının korunmasını ve özel hayata saygı gösterilmesini öğütlemiştir. Hatta başkalarının özel hayatını araştırmayı ve onları rahatsız etmeyi yasaklamış ve günah saymıştır.

Özel hayat, insanların kendi tercihleriyle oluşturdukları ve rahat ettikleri özgürlük alanıdır. Bu tercihler, diğer insanların hiçbirini ilgilendirmez. Kişilerin bireysel veya aile ortamı içinde gerçekleştirdikleri davranış ve düşüncelerdir. Bir kimse kendi özel hayatının sınırlarını başkalarıyla paylaşmak istemediği sürece, başkalarının onu araştırıp bilgi edinmeye çalışması hem ayıp hem de günahdır.

Bir insanın kendi evinde ne yiyip ne içtiği, nasıl giyindiği, nasıl oturup kalktığı, hangi eşyaları kullandığı, neye inandığı, hangi renkleri sevdiği, nasıl bir insanla evlenmek istediği, kimleri konuk ettiği veya etmediği o kişinin özel hayatıyla ilgilidir. Bu konuda, tamamen bağımsız ve özgürdür. İşte, yüce dinimiz, insanların bu özgürlük alanına başkalarının burnunu sokmasını ve onları rahatsız etmesini günah saymıştır.

Başkalarının kusurlarını, günahlarını ve özel hayatlarını araştırmayı yasaklayan Yüce Allah'ımız kutsal kitabımızda şöyle buyurmaktadır:

“...Birbirinizin suçunu araştırmayın; kimse kimseyi çekiştirmesin...”

Yüce dinimiz, insanların özel hayatlarını sürdürdükleri konutların gizlice gözetlenmesini ve sahibinden izin alınmadan girilmesini hoş karşılamamıştır. Yüce Allah'ımız bu konuyla ilgili olarak da bizleri şöyle uyarmıştır:

“Ey inananlar! Evlerinizden başka evlere, izin almadan, seslenip sahiplerine haber vermeden girmeyiniz. Eğer düşünürseniz, bu sizin için daha iyidir.”

1.9. Anne, Baba ve Büyüklere Saygısızlık

Yüce dinimizin kesinlikle sakınmamızı istediği davranışlardan biri de anneye, babaya ve büyüklere saygısızlıktır. Dinimiz anne ve babaya saygısız davranmayı, büyük günahlardan biri olarak değerlendirmiştir. Hatta Allah'a ortak koşmakla, anne babaya saygısız davranmayı birbirine denk kabul etmiştir. O nedenle biz, annemize, babamıza ve büyüklerimize karşı saygısız davranmaktan uzak dururuz.

Anne ve babanın sözünü dinlememek, onlara surat asmak, öfkeli bir sesle karşılık vermek, onları beğenmezlik etmek, davranışlarını alaya almak birer saygısızlık örneğidir. Çünkü bu tür davranışlar, onları üzer ve gücendirir. Oysa Yüce Allah'ımız, annemizin, babamızın ve büyüklerimizin kalbini kıracak ve onları gücendirecek davranışlardan uzak durmamızı öğütüyor ve şöyle buyuruyor:

“Rabbin, yalnız kendisine tapmanızı ve ana babaya iyilik etmeyi buyurmuştur. Eğer ikisinden biri veya her ikisi, senin yanında iken ihtiyarlayacak olursa, onlara karşı ‘öf’ bile demeyesin. Onları azarlamayasın. Her ikisine de tatlı söz söyleyesin.”

2. Dinimizin Sakınmamızı İsteddiği Kötü Alışkanlıklar

2.1. Alkollü İçki İçmek

Alkollü içki kullanmak, yüce dinimizin kesinlikle yasakladığı ve uzak durmamızı istediği kötü alışkanlıkların başında yer alır. Çünkü alkollü içecekler, insanı sarhoş eder ve sağ-

likli düşünme yetisini ortadan kaldırır. Dolayısıyla da insanı kötü ve yanlış işler yapmaya yönlendirir. Örneğin alkollü insan, sağlıklı düşünemediği için, bağırıp çağırarak çevresini rahatsız eder. Kavga çıkartarak cinayet işleyebilir. Hırsızlık yapabilir. Araç kullanması hâlinde, kaza yaparak can ve mal kaybına yol açabilir.

Alkollü içki içenler, sadece düşünce yetisini kaybederek çevreye zarar vermezler. Aynı zamanda, kendi beden sağlıklarını da bozarlar. Siroz ve tüberküloz gibi karaciğer ve akciğer hastalıklarına yakalanabilirler.

İnsanın ruh ve beden sağlığını korumayı ve huzurlu bir toplum oluşturmayı amaç edinen dinimiz, toplumun ve aile huzurunun düşmanı olan bu kötü alışkanlıktan uzak durmamızı öğütlemektedir. Yüce Allah, kutsal kitabımızda, içkinin şeytan işi bir pislik olduğunu haber vererek bizleri şöyle uyarmaktadır:

“Ey inananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları, şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Bunlardan kaçınınız ki, mutluluğa eresiniz.”

2.2. Uyuşturucu Kullanmak

Yüce dinimizin sakınmamızı istediği kötü alışkanlıklardan biri de uyuşturucu kullanmaktır. **Uyuşturucu**, adından da anlaşılacağı gibi, kullanan kişilerin düşünce yetisini ortadan kaldırarak onları beden ve ruh açısından uyuşuk bir hâle sokan maddelerin genel adıdır. Piyasada eroin, kokain, esrar ve benzeri adlarla anılan uyuşturucular, genç beyinleri uyuşturup onların üzerinden kolayca para kazanmak isteyen kötü niyetli insanlar tarafından gizlice satılmaktadır.

Yüce dinimiz, ruh ve beden sağlığı yerinde, güzel ahlâk sahibi, çalışkan, üretken ve toplumsal sorumluluk taşıyan insanlar yetiştirilmesini ister. O nedenle de, bütün bu güzelliklerin düşmanı olan uyuşturucu maddelerden uzak durulmasını öğütler. Tıpkı alkollü içki kullanımını gibi, uyuşturucu kullanımını da haram saymıştır.

Dünya Sağlık Örgütü, uyuşturucuyu, terörden sonra ikinci bir insanlık suçu olarak nitelendirmiştir. Çünkü uyuşturucu, insanın hem ruhsal hem de bedensel kişiliğini yok eden bir kötü alışkanlıktır. Uyuşturucu kullanan insan, öncelikle, bedensel olarak pasifleşir. Dış dünyaya karşı ilgisiz kalır. Huzursuz ve hırçın bir tavır takınır. Üstüne başına bakmaz. Her şeye boş verir. Dalgın, sessiz, içine dönük bir durum alır. Unutkanlaşır, kilo kaybeder. Soluk, sağlıksız bir yüz, boş bakışlar, donuk göz bebekleri, kişiyi iyice anlamsızlaştırır. Yavaş yavaş, bedensel bir çöküntüye gider. Bu durum, o insanın toplumsal ilişkisini de bozar. Davranışlarında tutarsızlaşır. Sosyal uyum güçlüğü çeker. Eski arkadaşlarından uzaklaşır; kendisine benzeyen, bakımsız ve uyuşturucu bağımlısı arkadaşlar edinir. Öğrenciyse eğitimini yarım bırakır, iş sahibiyse işini kaybeder. Uyuşturucu parası bulabilmek için, her türlü suç işlemeye başlar. İnançları zayıflar, toplumsal ahlâk değerleri yok olur. Kısacası, erdemsiz ve kişiliksiz bir hâle gelir.

İşte bu nedenledir ki, yüce dinimiz, insan onurunu yok eden bu kötü alışkanlığı haram kılmış ve ondan uzak durmamızı öğütlemiştir.

2.3. Kumar Oynamak

Kumar, para veya mal karşılığında oynanan bir talih (şans) oyunudur. Bu oyunun içinde, ruhsal ve bedensel bir emek yoktur. Her şey, şansa, rastlantıya, kimi zaman da hileye dayanır. Kumar oynayan insanlarda, kolay yoldan para kazanma arzusu vardır. Her zaman,

karşı taraftaki kişinin kaybetmesini isterler. O nedenle de bu oyun, kendi içinde, kötü bir niyet taşımaktadır. İşte bu yüzden, dinimiz, kumar oynamayı kesinlikle yasaklamış ve bu kötü alışkanlıktan uzak durmamızı öğütlemiştir. Çünkü yüce dinimiz, hile, aldatma ve şans yoluyla değil, çalışarak ve emek harcayarak para kazanmamızı öngörür.

Kumar oynayan insanlar, her zaman kazanmazlar. Çoğu kez kaybederler. Kaybettikçe öfkelenirler. Kaybetmeyi kabullenemezler. Bu kez, karşı tarafı hile yapmakla suçlarlar. Dolayısıyla, kumar masası bir savaş alanına döner. Kavgalar olur, cinayetler işlenir. Düşmanlıklar artar. Yüce Allah'ımız bu gerçeğe işaret ederek, kutsal kitabımızda şöyle buyurmaktadır:

“Şeytan, şüphesiz, içki ve kumar yüzünden aranızda düşmanlık ve kin sokmak ve sizi Allah'ı anmaktan, namazdan alıkoymak ister. Artık bunlardan vazgeçersiniz değil mi?”

Kumar tutkusu yüzünden, nice varlıklı insanlar iflâs etmişler ve perişan olmuşlardır. Kumar borcu yüzünden evinin eşyasını satan, hırsızlık yapan, kötü yola düşen, cinayet işleyen insanları gazetelerde ve televizyonlarda görmekteyiz. Bu insanlar, sadece kendilerine zarar vermekle kalmıyor, aile bireylerinin mutluluklarını da yok ediyorlar.

Toplumsal huzuru ve aile mutluluğunu amaç edinen yüce dinimiz, kumar adı verilen bu kötü alışkanlıktan bizi uzak tutmak istiyor ve bizi ayet ve hadislerin ışığında sürekli uyarıyor.

3. Kötü Alışkanlıklar Nasıl Başlıyor?

İnsanların kötü alışkanlıklar kazanması, genellikle, ilk gençlik dönemlerine rastlamaktadır. Çünkü bu yaşlarda insanın hayat deneyimi azdır. Kârını ve zararını hesap edemeyecek kadar da duygusaldır. Çevresinden çok çabuk etkilenir. Değer verdiği büyüklerine ve arkadaş çevresine özentî duyar. Hiç kuşkusuz, bu özentî duyulan şeyler arasında kötü alışkanlıklar da vardır.

Hiçbir kimse, kötü alışkanlıklara “kötü” olduğu düşüncesiyle başlamaz. Her kötü alışkanlığın başlangıcı, birine özenmek veya içimizdeki merak duygusunu gidermektir. Arkadaşlarının sigara içtiğini gören genç bir insan, onlardan aşağı kalmamak düşüncesiyle, sigaranın iyiliğini ve kötülüğünü düşünmeden, arkadaşlarını taklit eder. Böylece kendi eksikliğini giderdiğini sanır. Bir başka gün, arkadaşlarının kendi aralarında, bir şişe kolasına veya bir kutu çikolatasına iskambil oynadıklarını görür. Yine, onlardan geri kalmamak için onlara katılmak ister. Bir kumar oyununun eşliğinde olduğunu fark etmez. O sadece, arkadaşları tarafından beğenilmek ve onlar tarafından kabul görmek düşüncesindedir.

Kötü alışkanlıkların tuzağına düşmemek için, anne, baba ve öğretmenlerimizin uyarılarını dikkate almak zorundayız. Çünkü onların hayat tecrübesi bizden daha fazladır. Bugüne kadar hiçbir anne baba, kendileri sigara içse bile, çocuklarına; “Sigara içmek iyidir.” dememiştir. Hiçbir anne baba, kumar tutkunu olsa bile, çocuklarına kumarı övmemiştir. Aksine, bütün bu kötü alışkanlıklara lânet okuyarak; “Biz alıştık, sen bari alışma.” diye uyarılmışlardır. İşte bütün bu uyarılar, kendilerinin yaptığı gençlik hatalarının bir sonucudur. O nedenle, bizler de, kötü alışkanlıklara yol açan koşulları bilerek aynı hatalara düşmemeliyiz. Bu konuda, büyüklerimizin uyarılarını dikkate almalıyız.

4. Kötü Alışkanlık ve Davranışlardan Nasıl Korunalım?

Kötü alışkanlıklardan korunmanın en sağlam yolu, sevgi ve huzur dolu bir aile ortamında yaşamaktır. Çünkü aile huzurunun ve denetiminin bulunmadığı ortamlarda yetişen genç insan-

lar sokak hayatının bir parçası hâline gelirler ve kötü alışkanlıklar edinirler. O nedenle, hepimiz, aile huzurunu kaçıracak ve bizi sevgisizliğe itecek her türlü davranıştan kaçınmalıyız.

İçki, sigara, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklar, genellikle, yanlış edinilmiş eğlence anlayışıyla ortaya çıkmaktadır. Oysa bu alışkanlıkların yerine geçecek ve boş zamanlarımızı değerlendirecek daha faydalı eğlence alışkanlıkları edinmek, kötü alışkanlıklara karşı olan ilgimizi ortadan kaldırmaz. Örneğin; okulumuzda düzenlenen spor etkinliklerinin birinde görev alabiliriz. Müzik, tiyatro, şiir, resim gibi sosyal ve sanatsal etkinliklere katılarak zamanımızı değerlendirebiliriz. Böylece, içimizde bulunan bir yeteneği ön plâna çıkartarak arkadaşlarımız arasında takdir toplarız. Bu duygu bize güven verir. Arkadaşlarımız arasında, içki, sigara, iskambil oyunu gibi kötü alışkanlıklarla değil, iyi ve faydalı bir davranışla sivrilmüş oluruz.

Kötü alışkanlıklardan uzak durmanın bir başka yolu da, annemizin, babamızın, öğretmenlerimizin ve diğer büyüklerimizin bu konudaki uyarılarını dikkate almaktır. Ayrıca, gazete ve televizyonlarda, içki, kumar ve uyuşturucunun yol açtığı ibret verici olayları izleyip onlardan ders çıkarmak da kötü alışkanlıklardan korunmanın bir yoludur.

Kötü alışkanlıklardan uzak durabilmenin belki de en önemli yolu; toplumsal ahlâk anlayışımızı ve dinî inançlarımızı güçlü tutmak ve geliştirmektir. Eğer bunu sağlayabilirsek, içimizdeki inancın gücü, bizi her zaman kötü alışkanlıklardan uzak tutacaktır.

5. Kötü Davranışlar Karşısında Duyarsız Kalmayalım

Hepimiz, toplum hayatında huzurlu ve mutlu yaşamak isteriz. O nedenle de huzurumuzu kaçıracak kötü bir davranış karşısında duyarsız kalamayız. Zaten Yüce Allah'ımız, bu konuda hepimize sorumluluk yüklemiştir. Toplum içinde, iyiliği yaygınlaştırmayı, kötülüğü de engellememizi öğütlemiştir.

Çevremizde gördüğümüz kötü bir davranışa, bize kişisel olarak zarar vermiyor, diye seyirci kalmak uygun bir hareket değildir. Erdemli ve uygar bir insana da yakışmaz. Eğer tanık olduğumuz kötülükler seyirci kalacak olursak, kötü davranışlar bir alışkanlık hâline gelir. Sonunda hepimiz zarar görürüz. Dolayısıyla kötülükler engel olmayı; dinî, millî ve ahlâkî bir ödev olarak görmeliyiz.

Ülkemizde, sorumsuz ve suçlu insanların çoğalmasına engel olmak için, kötülükler karşısında duyarlı olmalıyız. Kırmızı ışıkta geçen bir aracın sürücüsünü derhal uyarmalıyız. Yerlere tükürerek etrafa mikrop saçan bir insana, yaptığı hareketin çok çirkin olduğunu hatırlatmalıyız. Okulumuzun çevresinde gençlere sigara ve uyuşturucu maddeler satmak isteyen şüpheli kişileri hemen okul idaresine ve emniyete bildirmeliyiz. Her birimiz, kötülükler karşısında aynı duyarlılığı gösterirsek, kötü insanlar cesaret bulamayacak ve kötülükler azalacaktır.

Yüce Allah'ımız, bizleri kötülükler karşısında duyarlı olmaya çağırıyor ve şöyle buyuruyor:

“Sizden, iyiye çağıran, doğruluğu emreden ve fenalığı yasaklayan bir topluluk bulunsun. İşte, başarıya erişen yalnız onlardır.”

6. Başkalarına Zarar Vermek Kul Hakkı Yemektir

Dinimize göre Yüce Allah'ın bağışlamayacağı bazı büyük günahlar vardır. Bunların başında da **“kul hakkı”** yemek gelir. Kul hakkı, başkalarının bizim üzerimizde bulunan madde ve manevî alacaklarıdır.

Örneğin; sahibinin haberi olmadan alınan bir para veya mal, kul hakkı yemektir. Bir işçinin ücretini ödememek kul hakkı yemektir. Emanet edilen bir mala hıyanet etmek kul hakkı yemektir. Allah'ın yoksullar için öngördüğü zekâtı vermemek de kul hakkı yemektir.

Kul hakkı yemek, sadece maddî alacaklar konusunda olmaz. Başkalarına zarar veren ve onları inciten her türlü davranış da kul hakkı yemektir.

Örneğin; bir insanın aleyhinde konuşmak, arkasından dedikodu yapmak, ona iftira etmek, kötü lâkap takmak, alaya almak, başarısını kıskanmak ve benzeri kötü davranışlar da kul hakkı yemektir.

Yukarıda saydığımız onur kırıcı davranışların yanı sıra, bir insanın bedenine verilen zararlar da kul hakkı yemektir. Örneğin; bir insanı öldürmek, yaralamak, sakat bırakmak o insanın (kulun) hakkını yemektir.

Yüce Allah'ımız, kul hakkı yemeyi kesinlikle yasaklamıştır. Sevgili Peygamberimiz, kul hakkı yiyenler, hak sahipleriyle helâlleşmedikleri sürece günahlarının bağışlanmayacağını haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

“Birisinin hakkını alan kimse, ölmeden önce, onunla helâlleşsin! Paranın, malın geçmeyeceği kıyamet gününe üzerinde kul hakkı bulunarak gitmesin.”

7. Felâk Süresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 87. sayfasından yararlanınız.)

5. Ünite

Dostluk ve Kardeşlik

1. Dostluk ve Kardeşlik Bir İhtiyaçtır

Yüce Allah, hepimizi toplu yaşama ihtiyacı içinde yaratmıştır. Her birimiz, şu veya bu amaçla, bir arada olma arzusu duyarız. Başka insanlarla, geçici veya sürekli arkadaşlıklar kurarız.

Arkadaşlık, bize güven duygusu verir. Bizi mutlu ve neşeli yapar. Arkadaşı bulunmayan insanlar içine kapalı, neşesiz ve somurtkan olurlar. Başlarına bir felâket geldiğinde, yalnızlık hissederek ve bu felâketin üstesinden gelemezler. Dolayısıyla, arkadaşlık önemli bir ihtiyaçtır.

Arkadaşlıkların daha ileri, daha samimî şekline de dostluk veya kardeşlik diyoruz. Dostluk ve kardeşlik; saygı, sevgi ve karşılıksız yardımlaşma anlayışı üstüne kurulur. Dostlar arasındaki ortak noktalar, diğer arkadaşlara göre daha fazladır. Dostluklar, aynı zevkleri, aynı düşünceleri, aynı değer ölçülerini paylaşan insanlar arasında daha çok görülür. Aynı mahallede oturan komşular, birbirleriyle zaman zaman görüşürler. Ancak bazı aileler, daha içli dışlıdır; birbirleriyle daha sık görüşürler. Orada arkadaşlıklar, dostluğa ve kardeşliğe dönüşmüştür. Bu ortamda insanlar, birbirlerine, aynı ailenin bireyleri gibi davranırlar. Maddî ve manevî varlıklarını birbirleriyle paylaşmaktan zevk alırlar. O nedenle, dostluk ve kardeşlik çemberini genişletmeye çalışırlar.

Dostluk ve kardeşlik, yüce dinimizin öğütlediği güzel huyların başında yer alır. Toplumun birlik ve beraberliği, insanların huzuru ve güvenliği, dostluk ve kardeşlik duygularının

güçlendirilmesiyle gerçekleşir. Çünkü, dostluk ve kardeşlik, hiçbir çıkar ilişkisine dayanmaz. Bu ilişkide, insanları birbirine yaklaştıran şey, sevgidir. Sevgi ise, hepimizin ihtiyacı olan bir duygudur.

2. Dostluk ve Kardeşliğin Temeli Sevgidir

Dostluk ve kardeşlik duygularının temelinde sevgi vardır. Dost ve kardeş olanlar, birbirlerini Allah için severler. Oların arasında, maddî ve manevî çıkar ilişkisi yoktur. Sadece, erdem duygusu içinde birbirlerine yardım ederler.

Dostluk ve kardeşlik duygularının geliştiği bir toplumda bencillik olmaz. Sevinçler ve üzüntüler, aynı derecede paylaşılır. Dostluk ve kardeşlik ortamlarında **“Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için.”** ilkesi ön plânda tutulur.

İslâm kardeşliğinin temelini sevgiye dayandıran yüce dinimiz, kendimiz için istediğimizi başkaları için de istememizi öngörür. Yine, kendimiz için istemediğimizi, başkaları için de istemememizi tavsiye eder. Dostluğun ve kardeşliğin ancak sevgiyle güçlenebileceğine işaret eden Sevgili Peygamberimiz, şöyle buyurmuştur:

“Siz iman etmedikçe cennete giremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de olgun mümin olamazsınız.”

Peygamberimizin bu sözünden de anlaşılacağı üzere, sevgi ve kardeşlik temeline dayanmayan Müslümanlığın da kıymeti yoktur. O hâlde, aramızdaki kardeşlik ve dostluk ilişkilerini sevgiyle pekiştirmek zorundayız. Aksi takdirde, sık sık sözünü ettiğimiz dostluk ve kardeşlik, kuru bir söz olmaktan öte gidemez.

3. Dinim Dostça ve Kardeşçe Yaşamamı Öğütler

Yüce dinimiz, bize, çevremizle iyi ilişkiler kurmamızı ve insanlarla dostça yaşamamızı öğütler. Bütün müminleri (inananları) birbirlerinin kardeşi sayar. Dolayısıyla da, kardeşler arasında küskünlüğün, dargınlığın, kavganın ve geçimsizliğin olmasını istemez. Küs ve dargın olanların barıştırılmasını tavsiye eder. Kusur bağışlayıcı ve sevecen olmamızı ister. Çünkü bu davranışlar, dostça ve kardeşçe geçinmenin temel koşullarıdır.

Yüce Allah'ımız, Hucürat suresinin 10. ayetinde şöyle buyurur:

“Şüphesiz müminler, birbirleri ile kardeşlerdir. Öyle ise dargın olan kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'tan sakının ki size acısın.”

Yüce dinimiz, dostça ve kardeşçe yaşamaya engel olabilecek her türlü davranışı yasaklar. Birbirlerinin canlarına, mallarına, ırzlarına ve kutsal saydıkları şeylere saygı duymalarını ister. Hatta, bütün bunların bir kardeşlik borcu olarak korunmasını emreder. Kötülükte değil, iyilik konusunda birbirleriyle yarışmalarını öğütler.

4. Dostluk ve Kardeşlik Barışın Temelidir

Yeryüzündeki bütün insanların amacı, huzur ve barış içinde yaşamaktır. İçinde kan, gözyaşı ve kavganın bulunmadığı barışçı bir dünyanın kurulması ise, dostluk ve kardeşliğin geliştirilmesine bağlıdır.

Kavgaya ve savaşa yol açan, insanlık barışının bozulmasına neden olan her türlü davranış, dinimizce yasaklanmıştır. Haksız yere savaş çıkarmak ve masum insanların ölümüne ve yaralanmalarına sebep olmak haram sayılmıştır. İnsanlar arasında sulhu (barış) yaymak ise, erdemli bir davranış olarak kabul edilmiştir.

Yüce dinimizin kardeşlik anlayışını ve barışçı tutumunu çok iyi anlayan ve yorumlayan büyük Atatürk, hayatı boyunca, evrensel bir dünya barışının özlemini çekmiştir. Nitekim; **“Yurtta barış, dünyada barış.”** diye haykırırken de bunu amaçlamıştır.

Atatürk'ün temel düşüncelerinden biri, Türk milletini kurtarmak ve ileri götürmek; diğeri de evrensel dünya barışını sağlayacak bir düşüncenin geliştirilmesiydi. Dolayısıyla o, hem ulusal hem de uluslar arası bir gönül zenginliğine sahipti. Atatürk şöyle diyordu:

“Dünyada ve dünya milletleri arasında huzur, anlaşma ve iyi geçim olmazsa, bir millet kendi kendisi için ne yaparsa yapsın huzurdan yoksundur. Onun için ben, sevdiğime şunu tavsiye ederim: Milletleri yönetenler, doğal olarak, öncelikle kendi milletinin varlığı ve mutluluğunun gerçekleştiricisi olmak isterler. Fakat aynı zamanda bütün milletler için aynı şeyi istemek lâzımdır.”

Büyük Atatürk'ün yukarıdaki öğüt ve düşünceleri, insanlık barışına giden yolda, önümü-zü aydınlatan bir ışık olmalıdır. Dolayısıyla, ulusal ve uluslar arası barışın sağlanması için, dostluk ve kardeşliklerimizi pekiştirmeliyiz.

5. İslâm Sevgi ve Barış Dinidir

Yüce dinimizin, insan sevgisine dayanan barışçı bir din olduğunu, öncelikle adından anlıyoruz. Çünkü **“İslâm”** sözcüğünün anlamı, **barış, huzur, güven ve esenlik** demektir. O nedenle yüce dinimiz, her fırsatta, insanlar arasında barışı yaymaya çalışır. Örneğin, Sevgili Peygamberimiz, insanları birbirine yaklaştırmak ve kaynaştırmak amacıyla selâmlaşmayı, yani; insanların birbirlerine esenlik dilemelerini öğütler ve şöyle buyurur:

“Size birbirinizi sevdirecek bir şey haber vereyim mi? O hâlde aranızda selâmı yapınız..”

Ayrıca Sevgili Peygamberimiz, olgun ve erdemli bir Müslüman'ın özelliklerini; **“Elin-den ve dilinden diğer insanların zarar görmediği kimsedir.”** diye belirtiyor. Buna göre Müslümanlık, başkalarına sevgiyle yaklaşan ve kırıcı olmayan insanların dinidir.

Yüce dinimiz sevgi ve barış konusunda o derece titizdir ki, inancı zayıf, kaba ve cahil insanlara bile geniş bir hoşgörüyle davranılmasını ister. Barışı ve insan sevgisini yaralamamak için, onlara nezaketle yaklaşılmasını öngörür. Örneğin, Nahl suresinin 125. ayetinde bu konuyla ilgili olarak şöyle buyrulur:

“Ey Muhammed! Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütlerle çağır. Onlarla en güzel şekilde tartış; doğrusu Rabbin, kendi yolundan sapanları daha iyi bilir.”

6. Sevmeyi Başarmalı, Sevilmeyi Hak Etmeyelim

Sevilmek, hepimiz için, duygusal bir ihtiyaçtır. Başkalarının bizi sevmesini ve beğenmesini isteriz. Başarılarımızın takdir edilmesini, arkadaşlarımızın herkesinkinden daha çok olmasını bekleriz. Başkaları tarafından sevildiğimizi bilmek, bizi çok sevindirir ve mutlu eder. Hatta arkadaşlarımız ve dostlarımız tarafından çok sevildiğimizden ötürü, kendimize bir övünme payı da çıkartabiliriz.

Başkaları tarafından sevilmenin bedeli ucuz değildir. O nedenle, sevilmeyi hak edecek davranışlarda bulunmalıyız. Yani, biz de başkalarını sevebilmeliyiz. Eğer bunu başarabilirsek, sevilmeyi hak etmiş oluruz.

Sevmeyi başarmak ve sevilmeyi hak etmek için, öncelikle bencil duygulardan sıyrılmalıyız. Çünkü bu, bizim inancımızın da gereğidir. Sevgili Peygamberimiz, başkalarını da kendisi kadar sevmedikçe, gerçek imana ulaşamayacağına dikkat çekerek şöyle buyuruyor:

“Hiç kimse, kendisi için arzu ettiğini başkası için de arzu etmedikçe (tam) iman etmiş olamaz.”

İşte ben, hem başkaları tarafından seilmek hem de gerçek inancın tadını alabilmek için, Peygamberimizin bu sözünü örnek edinirim. Çevremdeki insanları sevmek için ilk adımı ben atarım. Herkese selâm verir, hatırını sorarım. Bir ihtiyaçları olduğunda, karşılıksız olarak yardım ederim. Yerine ve durumuna göre, onlara hediyeler alır, kendileriyle yakınlık kurarım. Hepsine sevgi ifade eden sözcüklerle hitap eder, saygılı davranırım. Sevinçlerini ve üzüntülerini paylaşıyorum. Kusurlarını görmezlikten gelir, başışlayıcı olurum.

Eğer bütün bunları gerçekleştirsem, sevmeyi başarmış olurum. Dolayısıyla da başkalarının sevgisini hak ederim. Dost ve arkadaş çevrem genişler. Çevreme güvenle bakarım. Huzurlu ve mutlu olurum.

7. Nas Süresini Ezberleyelim ve Anlamını Öğrenelim

(Dikkat! Bu konuyu öğrenmek için ders kitabınızın 87. sayfasından yararlanınız.)

6. Ünite

Kutsal Kitapları Tanıyalım

1. Kutsal Kitap Ne Demektir?

Yüce Allah'ın kullarına bildirmek üzere peygamberlere vahiy (gizli bildiri) yoluyla gönderdiği ilâhî mesajların yazılı biçimine, kutsal kitap adı verilir.

Kutsal kitaplar, ilâhî dinlerin yazılı kaynaklarıdır. Kutsal kitaplarda; inanç, ibadet, ahlâk ve bazı toplumsal konular yer alır. Yüce Allah, kullarına duyurmak istediği emirleri, yasakları ve öğütleri, kutsal kitaplar yoluyla ulaştırır.

Yüce Allah'ın gönderdiği kitapları, gökyüzünden yeryüzüne atılan ciltli kitaplar biçiminde düşünmemek gerekir. Allah tarafından peygamberlerin kalplerine iletilen kutsal bildiriler (vahiyler), önce o peygamberin kendi diliyle orijinal biçimi bozulmadan ezberlenmiştir. Daha sonra da o dönemin yazı malzemeleriyle kayda geçirilmiştir.

Zaman ilerleyip de uygarlık geliştikçe, kayda geçirilen bu kutsal metinler bugünkü hâlini almış ve modern baskılarıyla insanlığın hizmetine sunulmuştur.

2. Allah Niçin Vahiy Göndermiştir?

Kutsal kitaplar (vahiyler) olmasaydı, insanlar iyi ve kötü davranışları birbirinden ayıramazlardı. Herkes, kendi yaptığının doğru olduğunu söyler ve işine geldiği gibi davranırdı. Oysa yüce yaratıcımızın gönderdiği kutsal kitaplar, insanlara gerçek doğruları gösteren ilâhî kaynaklardır. Dolayısıyla da insanlar, ilâhî buyrukların doğrusunu oradan öğrenirler. Nitekim Kur'anıkerim'de, kutsal kitapların insanlar arasındaki anlaşmazlığı gideren özelliğine de dikkat çekilerek şöyle buyrulmuştur:

“...Allah, peygamberleri müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi. İnsanların anlaşmazlığa düşecekleri hususlarda, aralarında hüküm vermek için, onlarla birlikte hak kitabı indirdi...”

Kutsal kitapların hepsi, bir peygamber aracılığıyla gönderilmiştir. Ancak, peygamberler ölümlü varlıklardır. Bir peygamberin ölümünden, diğer peygamberin gönderileceği zamana kadar geçen süre içinde, Allah'ın gönderdiği ilâhî kitaplar, insanların yol göstericisi olmuşlardır. Bu nedenledir ki, kutsal kitaplar (vahiyler) insanoğlu için birer ihtiyaçtır.

3. Dört Büyük Kutsal Kitap

Yüce Allah, her topluluğa ve her kavme bir peygamber göndermiştir. Peygamberler, insanları Allah yoluna davet ederlerken kutsal kitaplardan yararlanmışlardır. Ancak, her peygambere kitap gönderilmemiştir. Kendilerine kitap gönderilmeyen peygamberler, kendisine kitap gönderilen bir önceki peygamberin Allah'tan aldığı emir ve yasakları duyurmuşlardır.

İslâm bilginleri, kutsal kitaplardan bir kısmına **suhuf**, bir kısmına da **büyük kitaplar** adını vermişlerdir. Suhuf, ancak birkaç sayfeden oluşan kitaplardır. **Âdem, Şit, İdris ve İbrahim** peygamberlere gönderilmiştir.

Büyük kitaplar ise dört tanedir. Bu kitaplar ve gönderildikleri peygamberler, sırasıyla şöyledir:

3.1. Tevrat

Bu kutsal kitap, Hz. Musa'ya gönderilmiştir. Diğer bir adı da **Ahd-i Atik** (Yeni Ahit)'tir. Yahudilerin kutsal kitabıdır. 39 bölümden meydana gelen bu kitapta, insanlığın ve evrenin yaratılışından İsrailoğullarının hayat hikâyelerine kadar birçok değişik konuya yer verilir.

3.2. Zebur

Zebur, Hz. Davud'a gönderilmiştir. Dört büyük kutsal kitabın, sayfa sayısı bakımından en küçüğüdür. İçerisinde ilâhîler ve zikirler bulunmaktadır. Bugün "**Mezmurlar**" başlığı altında Tevrat'ın sonuna ilâve edilmiş bir ek durumundadır.

3.3. İncil

Dört kutsal kitabın üçüncüsü olan İncil, Hz. İsa'ya gönderilmiştir. Diğer bir ismi de **Ahd-i Cedid** (Yeni Ahit)'dir. Hristiyanların kutsal kitabıdır. Hz. İsa'nın ölümünden sonra, pek çok İncil nüshası ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine toplanan Hristiyan din adamları, dört İncil nüshasını geçerli saymışlardır. Bunlar; **Matta, Markos, Luka ve Yuhanna** İncilleridir.

3.4. Kur'an

Kur'an, Yüce Allah'ın insanlığa gönderdiği son kutsal kitaptır. Yeryüzündeki bütün Müslümanlar, bu kutsal kitaba inanırlar.

Kutsal kitabımız, yaklaşık 23 sene içinde, değişik yer ve zamanlarda, ayetler hâlinde bölüm bölüm gönderilmiştir.

Kur'an, ayet adı verilen cümle veya cümle topluluklarından oluşur. Bu ayetlerin sayısı, 6666'dır. Kur'anıkerim'de 114 sure bulunmaktadır. Kur'anıkerim'in değişik sayıdaki ayet topluluklarından meydana gelmiş bölümlerinden her birine sure adı verilir. Sure ve ayetlerin sıralanışı vahiyle bildirilmiş ve Peygamberimiz tarafından düzenlenmiştir.

Kur'an, Sevgili Peygamberimize Arapça olarak gönderilmiştir. Bu nedenle, Arapça bilmeyen Müslümanlar onu anlamak için kendi dillerine çevirirler. Ülkemizde de Türkçeye çevrilmiş birçok Kur'an meali (açıklaması) bulunmaktadır.

Kur'an diğer kutsal kitapların hepsini onaylar. Bunun yanında farklı mesajlar da sunar. En büyük özelliği ise evrensel mesajlar içermesidir. Kur'anıkerim'de toplumu ilgilendiren bütün konulara yer verilmiştir. Böylece, hem geldiği dönemin hem bugünün hem de geleceğin ihtiyaçlarına cevap verecek niteliktedir.

İşte bu sebeplerdir ki, Kur'anıkerim'in, diğer kutsal kitaplar arasında seçkin ve önemli bir yeri vardır.

4. Kutsal Kitaplara İman, İmanın Şartlarındandır

Yüce Allah'ın gönderdiği kutsal kitaplara inanmak, Müslüman olmanın temel koşullarından biridir. Bir kimse kutsal kitaplardan herhangi birini inkâr etse (kabul etmese), dinimizce, Müslüman sayılmaz. Yani, iman etmiş olmaz. Çünkü kutsal kitabımız, mümin (iman etmiş) kişilerin özelliğini belirtirken şöyle buyurmaktadır:

“Peygamber ve müminler, ona Rabbinden indirilene (kitaba) inandı. Hepsî, Allah'a, meleklerine, kitaplara, peygamberlerine inandı...”

Yukarıdaki ayetten de anlaşılacağı üzere, iman etmiş sayılmanın şartlarından biri de Allah'ın kitaplarına iman etmektir. Bir kişinin imanı sağlam bir Müslüman sayılabilmesi için, kutsal kitap olarak, sadece Kur'an'ı kabul etmesi yetmez. Yüce Allah'ın gerek suhuf (sayfalar) hâlinde gerekse büyük kitap olarak gönderdiği bütün kutsal kitaplara da iman etmiş olması gerekir. Aksi takdirde, Müslüman olamaz.

Bir kimse ister Tevrat, İncil, Zebur gibi diğer kutsal kitapları inkâr etsin, isterse Kur'anıkerim'in bir suresini veya bir ayetini inkâr etsin durum değişmez: Yani o kimse, dinimize göre Müslüman kabul edilmez. Çünkü kutsal kitapların hepsi, evrenin biricik yaratıcısı olan Yüce Allah tarafından insanlara yol gösterici birer mesaj olarak gönderilmiştir.

Bizler, Müslüman olarak, Yüce Allah'ımızın ve Sevgili Peygamberimizin uyarıları doğrultusunda; bütün peygamberlere ve bütün kutsal kitaplara ayırım yapmadan iman ederiz.

5. Kur'an'ın Dinî Hayatımızdaki Yeri ve Önemi

5.1. Dinimizi Öğrenmek İçin Kutsal Kitabımıza Başvuralım

Yüce Allah, kutsal kitabımızın güvenilir bir kaynak olduğunu ve kuşku taşımayan bilgiler içerdiğini ifade ederek şöyle buyuruyor:

“Bu, doğruluğu şüphe götürmeyen ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren kitaptır.”

Rabbimizin, doğruluğu kuşku götürmeyen kitap diye nitelendirdiği Kur'an, bizim en büyük yol göstericimizdir. Dinimiz hakkındaki en sağlam bilgileri alabilmek için ona başvururuz. Onun dışındaki hiçbir kaynağı, ana kaynak olarak kabul etmeyiz. Kur'an'da yer almayan veya Kur'an'a uymayan hiçbir şeyi dinimizin buyruğu olarak benimsemeyiz. Dinimizi ilgilendiren konularda, olur olmaz insanlara, sokak söylencelerine, hurafelere (boş inançlara) kulak asmak yerine, biricik ana kaynağımız olan kutsal kitabımızı açık okuruz. Türkçe yazılmış olan Kur'an meallerini (açıklamalarını) gözden geçiririz. Anlayamadığımız kısımlar olursa, konunun uzmanı olan kişilerden yardım isteyerek öğrenmeye çalışırız.

Dinî bilgilerini Kur'an'dan öğrenmeyen ve kutsal kitabımızı iyi tanımayan Müslümanlar, çoğu kez, hurafelerin (boş inançların) etkisi altında kalırlar ve dinimizle ilgisi olmayan

gerçek dışı şeyler öğrenirler. Böylece de, Yüce Allah'ımızın hoşuna gitmeyen hatalı davranışlarda bulunurlar ve günaha girerler. O nedenle biz, bilinçli birer Müslüman olarak, dinimizin gerçeklerini öğrenmek için ana kaynak olarak Kur'an'a başvurmalıyız.

5.2. Davranışlarımızda Kutsal Kitabımızdaki Öğütleri Dikkate Alalım

Kutsal kitabımız Kur'an, ahlâkımızı güzelleştirecek, insanî ilişkilerimizi geliştirecek ve toplumsal huzurumuzu güvence altına alacak öğütlerle doludur. Yüce Allah'ımız, daha önce yaşamış olan kavimlerin ibret dolu hayat öykülerini anlatarak bizleri uyarmaktadır. Yanlış yapan kavimlerin acıklı sorunlarını, iyilik üzerinde olan insanların da nasıl yüceldiklerini bizlere öğüt vererek sunmaktadır.

Kutsal kitabımızda, insanları olgunluğa götürecektir her türlü öğüt bulunmaktadır. Şefkat, merhamet, cömertlik, edep, yumuşak huy, hoşgörü, kanaat (azla yetinme), sabır, alçak gönüllülük, doğruluk gibi yüzlerce güzel huy, öğüt veren cümlecikler hâlinde bizlere sunulmuştur.

Hem yüce yaratıcımızın hoşnutluğunu kazanmak hem de toplum içinde sevilen bir insan olmak için, kutsal kitabımızda yer alan öğütleri hayatımıza yansıtmalı ve davranışlarımızı uygulamalıyız. Çünkü bütün bu öğütler bizim iyiliğimiz içindir. Nitekim Yüce Allah'ımız, davranışlarımızın güzelleşmesi için verdiği öğütlerin tutulmasını istiyor ve şöyle buyuruyor:

"Allah, şüphesiz adaleti, iyilik yapmayı, yakınlara bakmayı emreder; hayâsızlığı, fenalığı ve haddi aşmayı yasak eder. Tutasınız diye size öğüt verir."

6. Kutsal Kitaplardan Öğütler

Yüce Allah'ın gönderdiği bütün kutsal kitaplar, insanlara huzur ve mutluluk vermeyi amaçlamıştır. Kutsal kitaplarda yer alan öğütlerin, insanlığı ortak bir amaca yöneltmek istedikleri görülür. Bu ortak amaç; Yüce Allah'ı tanıyan, iyiye, doğruya ve güzele yönelmiş, üstün ahlâklı, olgun ve erdemli kişiler yetiştirmektir. Şimdi, dört büyük kutsal kitapta yer alan öğütlerden bazı örnekler görelim:

Tevrat'tan Öğütler

"Benden başka Tanrı tanımayasın. Allah'ın ismini boş yere ağzına almayasın. Annene ve babana saygı gösteresin. Kimseyi öldürmeyesin. Zina etmeyesin. Hırsızlık yapmayasın. Yalan yere tanıklık yapmayasın. Hiç kimsenin evine, barkına, karısına, hizmetçisine, öküzüne, eşeğine, kısıcası; sana ait olmayan hiçbir şeyine göz dikmeyesin." (Tevrat, Tesniye, 5. Bab, 6-21.)

Zebur'dan Öğütler

"Dilini şerden, dudaklarını ise hile söylemekten tut. Şerden sakın ve iyilik et. Selâmeti ara ve onun ardından koş. Rabbin gözleri salihlerdedir." (Zebur, 34. mezmur, 13-15.)

"Ne mutlu o adama ki, kötülerin öğüdü ile yürümez. Günahkârların yolunda durmaz. Müstehzilerin (alaycılarının) derneğinde oturmaz." (Zebur, 1. mezmur, 1.)

İncil'den Öğütler

"Düşmanlarınızı sevin; sizden nefret edenlere iyilik edin. Size lânet edenlere siz hayır dua edin. Eğer sizi sevenleri severseniz ne önemi var? Çünkü günahkârlar da kendilerini sevenleri severler. Eğer size iyilik edenlere iyilik ederseniz ne mükâfatınız olur? Çünkü günahkârlar da öyle yaparlar... Fakat düşmanlarınızı sevin, onlara iyilik edin ve hiç ümidinizi kesmeyerek ödünç verin. Karşılığınız büyük olacak..." (İncil, Luka, 6. Bab, 27-35.)

Kur'an'dan Öğütler

“Şüphesiz müminler birbiri ile kardeşirler; öyle ise dargın olan kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'tan sakının ki size acısın. Ey inananlar! Bir topluluk diğerini alaya almasın. Belki de onlar kendilerinden daha iyidirler. Kadınlar da başka kadınları alaya almasınlar; belki onlar kendilerinden daha iyidirler. Kendi kendinizi ayıplamayın; birbirinizi kötü lâkaplarla çağırmayın; inandıktan sonra yoldan çıkmak ne kötü bir addır. Tevbe etmeyenler, işte onlar zalimlerdir.” (Hucürat suresi, 10-11.)

7. Ünite

Son Peygamber Hz. Muhammed

1. İslâm'ın Doğduğu Ortam

İslâm dini M.S. yedinci yüzyılda Arabistan'da doğdu. O sırada Arabistan, ticaret yollarının geçtiği önemli bir bölgeydi. Özellikle Mekke kenti, Hz. İbrahim tarafından yapılan kutsal Kâbe'yi bağrında taşıdığı için, hem dinî hem de ticarî bir merkez hâline gelmişti. Mekke küçük bir site devleti şeklindeydi. Ticarî hayatın yanı sıra, şiir, edebiyat ve hitabet gibi söz sanatları son derece gelişmişti.

Bütün bu gelişmişliğine rağmen, bölgedeki dinî ve ahlâkî hayat, son derece geri ve içler acısıydı. Örneğin;

* Arapların büyük bir çoğunluğu, din açısından, müşriktiler. Yani, “Tek Allah” kavramını bildikleri hâlde, çok sayıda puta tapıyorlar ve putları Allah'la kendileri arasında aracı kabul ediyorlardı.

* Arapların bir kısmı ise, ya geleneksel Hristiyanlık veya Musevîliğe, ya da İran kaynaklı Zerdüştlük dinine bağlıydılar.

* Bütün bunların yanı sıra, bir de “Hanifler” vardı. Bunlar, tek Allah'a ibadet eden ve Hz. İbrahim'in dinine bağlı olan kişilerdi. Ancak bu kişilerin sayısı yok denecek kadar azdı.

Putperestliğin ve yozlaşmış dinlerin egemenliği altında bulunan Arabistan halkı, ahlâk ve erdem duygusundan iyice uzaklaşmıştı. Adalet yerine zulüm vardı. Güçlü olan haklı sayılıyordu. İçki, kumar ve haksız kazanç son sınırına varmıştı. Fuhuş, günlük hayatın bir parçası hâline gelmişti. Kadınlara satılık bir eşya gibi bakılıyordu. Kız çocuğu doğurmak bir utanç kabul ediliyordu. Kız çocuğu olan babalar, onları diri diri toprağa gömüyorlardı. Ticaret yapan insanların yol güvencesi yoktu. Özellikle yabancı tüccarlar, sık sık eşkıya baskımına uğruyorlardı.

İşte İslâmiyet, böyle bir ortamda doğdu. İslâm öncesinde yaşanan bu utanç verici döneme de İslâm tarihinde, “Cahiliye Dönemi” adı verildi.

2. Hz. Muhammed'in Çağrısı: Mekke Dönemi

2.1. İlk Vahiy: Yaratan Rabbinin Adıyla Oku!

Hız. Muhammed çocukluk ve gençlik döneminde çok temiz bir hayat yaşamış, içinde yaşadığı toplumun ahlâk dışı davranışlarına bulaşmamıştı. O günkü Arabistan toplumunda içki, kumar, fuhuş, puta tapma, haksızlık ve zulüm alabildiğine yaygın olduğu hâlde, Hız. Muhammed, bu türlü işlere hiç karışmamıştı. Ömründe, bir kez bile putlara tapmamıştı. Yüce

bir yaratıcının varlığını biliyordu. Hatta ara sıra, Mekke yakınlarındaki Nur dağına çıkıyor, oradaki bir mağarada yüce yaratıcıyla ilgili düşüncelere dalıyordu.

Milâdî 610 yılının ramazan ayıydı. Hz. Muhammed yine Nur dağındaki Hıra mağarasında inzivaya çekilmişti. Yaradılışın sırlarını düşünüyordu. Ansızın, karşısında, vahiy meleği olan Cebrail'i gördü. Cebrail, Hz. Muhammed'e seslenerek; "Oku!" dedi. Hz. Muhammed; "Ben okuma bilmem." diye cevap verdi. Cebrail, onu kucaklayıp iyice sıktıktan sonra, yine; "Oku!" dedi. Hz. Muhammed, aynı cevabı verdi:

- Ben okuma bilmem.

Cebrail, onu ikinci kez kucaklayıp sıktı ve yeniden okumasını istedi. Ama Hz. Muhammed'in cevabı hep aynıydı: "Ben okuma bilmem." Cebrail, Hz. Muhammed'i üçüncü kez kucaklamasından sonra Alak suresinin ilk beş ayetini okudu: "**Yaratan Rabbinin adıyla oku! O insanı bir aşlanmış yumurtadan yarattı. Oku, Rabbin sonsuz iyilik sahibidir. Kalemle (yazmayı) öğreten odur. İnsana bilmediğini o öğretti.**"

Cebrail, bu ayetleri okuttuktan sonra kayboldu. Hz. Muhammed, bu olay karşısında çok ürpermiş ve heyecanlanmıştı. Hemen evine gitti. Eşi Hz. Hatice'ye "Beni örtünüz, beni örtünüz." dedi. Biraz sakinleşip heyecanı geçtikten sonra, olup bitenleri eşine anlattı. Hz. Hatice, ona destek olarak şöyle dedi: "**Hiç korkma! Sen Allah'ın peygamberi olacaksın. Çünkü sen bütün insanları derin bir sevgi ile sevdin. Çevrene iyi davrandın, hısım ve akrabayı kolladın, misafiri ağırladın, sıkıntıya düşenlere yardım ettin. Allah iyi huylu kulunu hiç üzer mi?"**

Hz. Hatice, bunları söyledikten sonra, onun peygamberliğine ilk inanan kişi oldu.

2.2. Yakın Çevreye Çağrı

İlk vahyin üzerinden uzun bir süre geçmişti. Cebrail Hz. Muhammed'e ikinci kez gözüktü ve müddessir suresinin ilk ayetlerini getirdi:

"Ey (örtüsüne) bürünmüş Peygamber! Kalk da uyar. Rabbinin yücelt. Elbiseni de temiz tut. Azaba götürecektir şeylerden sakın!.."

Bu olaydan sonra Hz. Muhammed, Allah'ın buyruğunu yerine getirmek ve halkı uyar- mak üzere harekete geçti. Çünkü, artık peygamberliği kesinleşmişti. Kendisine ilk vahiy geldiğinde (yani, kendisine peygamberlik bildirildiğinde) kırk yaşındaydı.

Hz. Muhammed, İslâm'a çağrı görevine, önce yakın çevresinden ve akrabalarından başla- dı. Onun peygamberliğine ilk inanan, eşi Hz. Hatice oldu. Daha sonra, sırasıyla amcasının oğ- lu Hz. Ali, azatlısı Zeyd ve en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir Müslüman oldular ve onun pey- gamberliğini onayladılar. Bu dört kişiye, İslâm tarihinde "**İlk Müslümanlar**" adı verilir.

İlk Müslümanlardan Hz. Ali, Hz. Muhammed'in amcası Ebu Talip'in oğluydu. Vaktinin büyük bir kısmını Hz. Muhammed'in yanında geçirirdi. Bir gün Peygamberimizin evine gelmişti. Onu eşi Hz. Hatice'yle birlikte, ibadet ederlerken gördü. Merak edip ne yaptıkla- rını sordu. Peygamberimiz de Ali'ye; tek olan Allah'a ibadet ettiklerini ve Yüce Allah'ın kendisini peygamber olarak seçtiğini haber verdi. O sıralar henüz on yaşlarında olan Ali'yi de kendi dinine davet etti. Hz. Ali, Peygamberimize çok güveniyordu. Onun teklifini kabul etti ve hemen oracıkta Müslüman oldu.

Hz. Zeyd'e gelince o, köleliğin egemen olduğu yıllarda Hz. Hatice'ye hediye edilmişti. Hz. Hatice, Zeyd'i Peygamberimizin hizmetine verdi. Peygamberimiz ise onu azat etti (öz-

gürlüğünü verdi) ve kendisine evlâtlık olarak kabul etti. Zeyd, Peygamberimizi çok seviyordu. Kendi ailesinin yanına dönmesine izin verildiği hâlde, o, Peygamberimizle kalmayı tercih etti ve ilk Müslümanlardan biri oldu.

Hız. Ebu Bekir ise, Cahiliye Döneminde puta tapmayan ve hiçbir kötülüğe bulaşmayan erdemli bir tüccardı. Peygamberimizle çok sıkı bir dostluğu vardı. Peygamberimize çok güvenir, onun ağzından bir tek yalan sözün çıkmayacağını bilirdi. Nitekim bu güven duygusuyla, Hz. Muhammed'in peygamberliğini kuşku duymadan kabul etti.

2.3. Çağrının Yaygınlaşması

Peygamberimiz, halkı önceleri gizli bir şekilde İslâm'a davet ediyordu. Bu gizli davet üç sene sürdü. Daha sonra açıktan davet etmeye başladı. Putperest müşrikler, (Allah'a ortak koşanlar) Peygamberimizin bu davranışından hoşlanmıyorlardı. Çünkü İslâm'ı kabul edenler gittikçe çoğalıyordu.

İslâm; cesurluğu, dürüstlüğü, temizliği, adaleti, insan haklarına saygıyı getirmiş; putlara tapmayı reddetmişti. Bu ise müşriklerin hoşuna gitmiyordu. Çünkü onlar hayatlarını, zulüm ve haksızlık üzerine kurmuşlardı. İnsanları bir eşya gibi alıp satmaya alışmışlardı. Haksız kazanç sağlamak, onların bir özelliği hâline gelmişti. Dolayısıyla İslâmiyetin getirdiği yeni düzen, onların çıkarlarına ters düşüyordu. İşte bu sebepten dolayı, Müslüman olanlara acımasız bir şekilde karşı çıkıyorlardı. Başta Peygamberimiz olmak üzere, Müslümanların geçeceği yollara diken atıyorlar, evlerini taşıyorlar, ölümle tehdit ediyorlardı.

Mekkeli müşriklerin işkencelerine dayanamayan bir kısım Müslümanlar, Peygamberimizin de izniyle Habeşistan'a göç ettiler. Bir süre orada kaldılar. Bu arada, Peygamberimizin amcası Hz. Hamza ve Mekke'nin ileri gelenlerinden Hz. Ömer, Müslüman olmuşlardı. Böylece Müslümanlar biraz daha güçlendiler. Çünkü Hz. Hamza, hatırı sayılır bir cengâverdi. Güçlü, kuvvetli bir pehlivandı.

Hız. Ömer'in Müslüman oluşu ise çok ilginçti: Hz. Ömer, cesur ve gözü pek bir insan olduğu için Mekkeli müşrikler ona, Peygamberimizi öldürme görevi vermişlerdi. Ömer yolda giderken, bir adamdan, kendi kız kardeşinin de Müslüman olduğunu işitti. Hişimla kız kardeşinin evine gitti. Kız kardeşini ve eniştesini Kur'an okurlarken yakaladı. Kız kardeşini acımasızca dövdü. Bu arada okudukları şeyin ne olduğunu görmek istediğini söyledi. Kendisine Kur'an'ın yeni gelen ayetlerini verdiler. Ayetleri okur okumaz, Hz. Ömer'de beklenmeyen bir değişiklik oldu. Derhâl Müslüman olmak istediğini açıkladı. Peygamberi öldürmeye giderken Müslüman olan Hz. Ömer'in durumu müşrikleri şaşırtdı.

O güne kadar, ibadetlerini gizli yapan Müslümanlar, Hz. Ömer'in Müslüman olmasıyla birlikte, tekbir getirerek Kâbe'ye yürüdüler. Böylece, İslâm tarihinde ilk defa açıkça ve toplu bir hâlde ibadet yapılmış oldu.

Çeşitli işkencelere rağmen, Müslümanları davalarından soğutamayacaklarını anlayan müşrikler, daha başka yollara başvurdular. Peygamberimizin soyu olan Haşimoğullarıyla bütün ilişkilerini kestiler; kız alıp vermeyi durdurdular, alışveriş yapmadılar, onlarla konuşmadılar. Kısacası, Müslümanları toplum dışına itmeye çalıştılar. Ama Müslümanlar her şeye sabırla direndiler. Davalarından vazgeçemediler.

Bütün üzüntüsüne rağmen, Peygamberimiz İslâm'a çağrı görevini gittikçe genişletiyordu. Bir ara Taif'e kadar gidip oradaki insanları İslâm'a davet etti. Taifliler değil Müslüman olmak, Peygamberimizi taşıyarak ayaklarını kanlar içerisinde bıraktılar. Sevgili Peygam-

berimiz o kadar sabırlıydı ki, bu insanlar hakkında beddua etmiyor, aksine Allah'a yalvararak bu cahil insanları hak yola getirmesini diliyordu.

Her sene, hac mevsimi gelince, Peygamberimiz Mekke'nin dışına çıkar, çevre kabilelerden gelenlerle konuşur ve onları İslâm'a davet ederdi. Peygamberliğinin on birinci yılında, Medine'den gelen altı kişiyi İslâm'a davet etti. Onlar da kabul ettiler. Ertesi yıl geldiklerinde, on iki kişi olmuşlardı. Bu on iki kişi, Akabe denilen yerde Peygamberimize bağlılıklarını ilân ettiler. Bu bağlılığın adına İslâm tarihinde "**Birinci Akabe Biati**" denir. Birinci Akabe Biati'nda bulunan Medineli Müslümanlar, kendilerine İslâm'ı anlatmak üzere, Peygamberimizden bir öğretmen istediler. O da, Mus'ab bin Umeyr'i gönderdi.

Peygamberliğin on üçüncü yılında, Medine'den 75 kişi gelmiş ve Peygamberimize bağlılıklarını ilân etmişlerdi. Bunun adına da "**İkinci Akabe Biati**" denir. İkinci Akabe Biati'na katılan Müslümanlar; "Seni hak peygamber olarak gönderene yemin ederiz ki, kendi ailelerimizi nasıl koruyorsak, seni de öyle koruyacağız." diye Peygamberimize söz verdiler.

Bu sözün anlamı, Mekke'de zulüm gören Müslümanlara kucak açmaktı. Yani, onları Medine'ye davet ediyorlardı.

2.4. Hicret Olayı

Müslümanlık giderek geliyor, müşriklerin eziyet ve işkenceleri de o derece artıyordu. Bu eziyet ve işkenceler karşısında Yüce Allah, Peygamberimize vahiy göndererek Mekke'den Medine'ye hicret (göç) etmelerine izin verdi. Zaten Medineli Müslümanlar da onlara kucaklarını açmışlardı. Mekkeli Müslümanlar evlerini, mallarını, mülklerini bırakarak gizlice Medine'ye göç etmeye başladılar. Mekke'de, sadece Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali, birkaç yaşlı Müslüman ve Peygamberimiz kalmıştı.

Bunu öğrenen müşrikler, Peygamberimizi öldürmeye karar verdiler. Ama Yüce Allah, Peygamberimizi bundan haberdar etti ve Hz. Ebu Bekir'i yol arkadaşı seçerek Medine'ye hareket etmelerini istedi. O gece, müşriklerden oluşan bir grup silâhlı kişi, Peygamberimizin evinin çevresini sardılar. Peygamberimiz ise kendi yatağına Hz. Ali'yi yattırdı. Hz. Ebû Bekir'le birlikte evden çıktılar. Peygamberimiz Yasin suresini okuyarak müşriklerin yanından geçti. Müşriklerin hepsi, sanki bakar kör oldular ve Peygamberimizin ayrıldığını fark edemediler. Sabahleyin, kapıdan Hz. Ali'nin çıktığını görünce çok şaşırıldılar. Bu arada Peygamberimizle Ebu Bekir, Medine yolu üzerindeki Sevr Dağı'nda bir mağaraya gizlenmişlerdi. Üç gün boyunca bu mağarada kaldılar.

Müşrikler, Peygamberimizin Mekke'den ayrıldığını öğrenince çılgına döndüler. Peygamberimizin başına ödül koyarak onu yakalamak istediler. Süraka adında bir müşrik, atına binip Peygamberimizin peşine düştü. O sırada, Peygamberimiz Hz. Ebu Bekir'le birlikte Medine'ye doğru yol alıyordu. Süraka, onlara yaklaştığı bir sırada, atının ayakları kumlara saplandı ve attan düştü. Bu başarısızlık üzerine Peygamberimizi takip etmekten vazgeçti. Sonra da Mekke'ye dönüp onları bulamadığını söyledi.

Peygamberimiz, artık tehlikeyi atlattı. İlk olarak, Medine'ye bir saatlik mesafede bulunan Kûba yöresinde konakladı. Burada birkaç gün kaldı. Küçük bir mescit yaptırdı. Müslümanlıkta ilk cuma namazı bu mescitte kılındı.

Halk, Peygamberimizin Medine'ye gelişini büyük bir sevinç içinde karşıladı. Medineli Müslümanlar, Mekke'den gelen Müslüman kardeşleriyle bütün mal varlıklarını paylaştılar. Evi olmayanlara ev, parası ve arazisi olmayanlara para veya arazi verdiler. O tarihten sonra

Mekke'den gelenlere, göç edenler anlamında "Muhacir"; Medineli olup da yardım edenlere de yardım edenler anlamına gelen "Ensar" denildi. Peygamberimizin ve Müslümanların hayatında bir dönüm noktası olan hicret, Milâdî 622 yılında gerçekleşti.

3. Hz. Muhammed'in Çağrısı: Medine Dönemi

3.1. Peygamberimizin Mescidi ve Sosyal İşlevi

Müslümanlar Medine'ye hicret ettikten sonra, epey kalabalık olmuşlardı. Ama Medine'de, toplam konuşacakları ve cemaatle namaz kılacakları bir yerleri yoktu. O nedenle Peygamberimiz, ilk iş olarak, bir mescit yapılmasını önerdi. Müslümanlar hemen kabul ettiler.

Peygamberimiz Medine'ye ilk girişinde, devesi, iki yetim çocuğa ait olan bir arsa üzerine çökmüştü. Mescit yapmak için orayı uygun buldular. Peygamberimiz, yetimlerin rızasını alarak, arsanın bedelini bizzat kendisi ödedi. Hemen işe başladılar. Peygamberimizin yanında, İslâm'ın önde gelen isimlerinden Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali vardı. Mescidin temelini ilk dört taşı onlar koydular. Binanın yapımında ham kerpiç ve hurma dalları kullanıldı. Bina kısa zamanda bitirildi. Dörtgen biçiminde yapılan mescidin, üç kapısı ve bir mihrabı vardı. Minber yoktu. Peygamberimizin hutbe okurken yaslanabilmesi için, minber yerine, bir hurma kütüğü konmuştu. Sonraları bu kütük, üç basamaklı bir minbere dönüştürüldü.

İslâm tarihide Mescid-i Nebevî (Peygamber Mescidi) olarak bilinen bu bina, Müslümanların sadece namaz kıldıkları bir mescid işlevi görmüyordu. Aynı zamanda, Müslümanların her türlü sosyal etkinliklerinin gerçekleştirildiği bir kültür merkezi konumundaydı. Bir taraftan devlet işlerinin görüldüğü bir hükûmet konağı, bir taraftan kentleşme çalışmalarının yapıldığı bir belediye sarayı, bir taraftan savunma politikalarının belirlendiği genel kurmay merkezi, bir taraftan da eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü bir üniversite gibi işlev görüyordu. Yabancı elçiler burada kabul ediliyor, toplantılar burada yapılıyor, yoksul ve kimsesizlere yapılan yardımlar burada gerçekleştiriliyordu.

Peygamberimizin öncülüğünde kurulan Medine site (şehir) devletinin oluşmasına da dayanak olan bu mescid, İslâm tarihi boyunca geliştirilerek bugünkü modern hâlini almıştır. Sevgili Peygamberimizin kabrini de bağrında taşıyan Mescid-i Nebevî, hacca giden Müslümanların, ilk ziyaret ettikleri yerlerin başında gelir.

3.2. Eğitim ve Öğretim Etkinlikleri

Sevgili Peygamberimizin Medine dönemi, peygamberlik yıllarının en verimli ve en hareketli yılları olmuştur. Çünkü bu dönemde, Mescid-i Nebevî'de sürdürülen sosyal ve siyasal çalışmaların yanı sıra, eğitim ve öğretim etkinlikleri de hız kazanmıştır. Müslümanlığın temel ilkelerini kaynağından öğrenip Medine dışındaki merkezlere taşıyan öğretmenler bu dönemde yetişmişlerdir.

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin en önemli merkezi, İslâm tarihinde Suffa adıyla bilinen okuldu. Suffa, Peygamberimizin isteği üzerine, Medine Mescidi'nin kuzey duvarına bitişik, üzeri hurma dallarıyla örtülmüş, sundurma biçiminde yapılan bir gölgelikti. Bu gölgeğin, İslâm tarihinde son derece önemli bir yeri vardı. Çünkü burası, eğitim ve öğretim amacıyla, özel olarak inşa edilmiş, yatılı bir okul niteliğindedi. Bu okulda, kimi kimsesi olmayan, yoksul çocuklar ücretsiz olarak barındırılır ve eğitilirdi.

Suffa'da eğitim gören kişilere **Ashab-ı Suffa** adı verilirdi. Bunlar, son derece zeki ve çalışkan insanlardı. Bir taraftan mescide giderek Peygamberimizin sohbetlerine katılırlar, bir taraftan da Suffa'ya devam ederek özel eğitim alırlardı.

Peygamberimiz döneminde, Suffa'da eğitim görenlerin sayısı yaklaşık beş yüze ulaşmaktadır. Bunlar arasında, ünlü hadis bilgini Ebu Hüreyre de bulunmaktadır. Suffa'da eğitimini tamamlayan öğrenciler, İslâm coğrafyasının çeşitli bölgelerine giderek öğretmenlik yapıyorlardı. Bu da yüce dinimizin kısa zamanda yayılmasını sağlamıştır.

Peygamberimizin Medine dönemindeki eğitim öğretim çalışmaları sadece Suffa'dan ibaret değildi. Dinî bilgilerin yanı sıra dinle doğrudan ilgisi olmayan teknik bilgilere de önem verildi. Peygamberimiz, bilgi öğrenmenin yeri ve zamanı olmadığına dikkat çekerek, ilmin Çin'de bile olsa gidilip alınması gerektiğini vurguladı. Teknik bilgi öğretecek insanların, Müslüman olup olmamalarını önemsemedi. Örneğin; Bedir Savaşı'nda tutsak edilen kişilerden okuma yazma bilenleri ayırdı. Onlara, on Müslüman çocuğa okuma yazma öğretmeleri koşuluyla kendilerini serbest bırakacağını söyledi. Oysa bu insanlar müşrikler. Ama Peygamberimiz, bilgiye önem verdiği için, öğretmenlerin müşrik olmasında bir sakınca görmedi.

Gerek Suffa'da yetişen öğrenciler, gerekse müşrik esirlerden okuma yazma öğrenen öğrenciler, Medine şehir devletinin oluşumuna katkıda bulunan ilk Müslüman aydınlar oldular.

3.3. Toplumsal Barışın Kurulması

Peygamberimizin, Medine'ye gelir gelmez gerçekleştirdiği en önemli iş, Mekkeli **Muhacirlerle** Medineli **Ensarı** kardeş ilân etmesi olmuştu. Sevgili Peygamberimiz, böylece, Müslümanlar arasında güçlü bir dayanışma gerçekleştirmişti. Bu, İslâmın ırk, dil, sınıf, millet ayrımı yapmayan kardeşlik anlayışının da bir göstergesiydi. Ancak bu çalışmalar, Medine'de toplumsal barışın sağlanması için yeterli değildi. Çünkü orada sadece Müslümanlar yaşamıyordu. Musevîler, müşrik (putperest) Araplar ve bazı Hristiyanlar da vardı. Dolayısıyla, hem Müslümanların hem de diğer azınlıkların huzur içinde yaşayabilecekleri ortak bir yönetim gerekiyordu.

Sevgili Peygamberimiz, Medine'de, kalıcı bir toplumsal barışın kurulmasını istiyordu. Bu amaçla, Medine halkının azınlık temsilcilerinin de katıldığı bir toplantı düzenledi. Enes bin Malik'in evinde düzenlenen bu toplantıda, sosyal barışı ilgilendiren konular enine boyuna tartışıldı. Sonunda, bütün tarafların imzaladığı bir vesika düzenlendi. Toplam 52 maddeden oluşan bu vesika, aynı zamanda Peygamberimizin başkanlığında kurulan Medine site (şehir) devletinin ilk yazılı anayasası niteliğindediydi.

İslâm tarihinde **Medine Vesikası** adıyla da anılan bu sözleşmeye göre, Medine halkı, tıpkı çağdaş demokrasilerde olduğu gibi, inanç farkı gözetilmeksizin devlet karşısında eşitti. Suçlular, kendi dinlerinin icabına göre cezalandırılacak, devlet başkanı bu konuda hakem olacaktı. Kentin asayişi, belediye hizmetleri ve savunma konusunda vatandaşlar ortak hareket edeceklerdi. Hiçbir kimsenin özel hayatında ve dinî inancına müdahale etmeyecekti. Taraflar, bu konuda tam bir birlik sağlamışlardı.

Peygamberimiz, sadece iç güvenliğin ve barışın sağlanmasını yeterli bulmadı. Medine civarında bulunan kabilelerle, özellikle de Şam ticaret yolu üzerindekiyle, dostluk kurup özel antlaşmalar yaptı. Böylece hem kenti dış saldırılardan korumaya çalıştı, hem de ticaret ekonomisini güvence altına aldı.

Peygamberimizin bu girişimleri, başta Yahudiler olmak üzere, müşrik Arapları ve Hristiyanları da memnun etti. Çünkü Peygamberimizin adaletli yönetimi altında toplumsal barış kurulmuştu.

3.4. Veda Hutbesi ve Hz. Muhammed' in Vefatı

622 yılında, Mekke'li müşriklerin (putperestlerin) baskısından ötürü Medine'ye göç eden Müslümanlar, 11 Ocak 630 yılında Mekke'yi yeniden fethettiler. Bu arada Peygamberimiz Kabe'yi tavaf etti, orayı putlardan temizledi. Hicret öncesinde Müslümanlara işkence yapanları, kendisine yakışan bir sabırla bağışladı. Peygamberimizin bu büyüklüğü karşısında, Mekkeliler, hiçbir baskı olmadan Müslümanlığı kabul ettiler.

Mekke'nin fethinden sonra, çevredeki diğer Arap kabilelerinden de birçoğu Müslüman oldu. Peygamberimiz 632 yılında tekrar Mekke'ye geldi ve İslâm tarihinde "Veda Haccı" denilen haccı yaptı. Bu hac sırasında 100 000'den fazla Müslüman hazır bulundu. Bu arada, Peygamberimiz, devesinin üzerine çıkıp bir hutbe okudu. Buna İslâm tarihinde "Veda Hutbesi" adı verilir. Veda Hutbesi'nin İslâm tarihinde önemli bir yeri vardır. Çünkü bu hutbe, Sevgili Peygamberimizin Allah'tan getirdiği mesajların toplu bir özeti niteliğindedir. Bu hutbede, İslâm'ın ana kaynağının Kur'an olduğu vurgulanır ve ona sınıksız bağlanmamız istenir. Kan davasının, zulmün, haksız kazancın, ırkçılığın ve nesebi (soyu) inkâr etmenin yanlışlığına dikkat çekilir. Kadın haklarına önem vermek, iffetli olmak, emaneti sahibine vermek gibi güzellikler anlatılır.

Hutbenin sonunda, Sevgili Peygamberimiz, orada bulunan Müslümanlardan, bu mesajın orada bulunamayan Müslümanlara da iletilmesini ister. Bu bakımdan, Veda Hutbesi, her Müslüman için önemlidir.

Veda Haccı ve Veda Hutbesi, sanki Peygamberimizin bir aylık mesajıydı. Çünkü bu hacdan bir süre sonra Peygamberimiz hastalandı. O sırada 63 yaşındaydı. Hastalığının ilk beş günü hafif geçti. Bu arada, mescide gidip namaz kıldırabiliyordu. Ancak hastalığının son üç gününde iyice ağırlaştı. Hz. Ebu Bekir'i kendi yerine imam tayin etti. Ashabını (arkadaşlarını) yanına çağırıp hepsiyle helâlleşti. Nihayet, Milâdî 8 Haziran 632 tarihinde Yüce Rabbine kavuştu. Eşi Hz. Ayşe'nin odasında vefat etmişti. Bu oda Medine Mescidi'nin bitişiğindedir. Orada yıkanıp oraya defnedildi.

4. Kur'an'da Hz. Muhammed

4.1. Hz. Muhammed' in İnsanî Yönü

Kutsal kitabımıza göre, hiçbir peygambere insanüstü şeyler yakıştırmak ve onların tanrısal özellikler taşıdığına inanmak doğru değildir. Dolayısıyla bizim peygamberimiz Hz. Muhammed de, insan olmak bakımından, tıpkı bizler gibidir. Onun da fiziksel özellikleri, biyolojik yapısı ve duygusal yönü diğer insanlara benzer. O da bizim gibi yiyip içerek beslenmiştir. Evlenip çocuk sahibi olmuştur. Yerine göre öfkelenmiş veya yumuşak davranmıştır. Savaşta yaralanmış, dişi kırılmıştır. Nihayet, birgün, eceli gelmiş, hastalanmış ve ölmüştür.

Yukarıda sayılan bütün özellikler, Hz. Muhammed'in insanî yönüdür. Beden bakımından bir kutsallığı, meleksele bir özelliği yoktur. Peygamberimize bir melek özelliği yakıştırmak veya onu ilâhlaştırmak hem çok büyük günah hem de kutsal kitabımızın verdiği bilgilere aykırı konuşmak olur.

Kur'anıkerim'de, peygamberimizi bir melek gibi veya tanrısal özelliklerle donatılmış bir varlık gibi görmek isteyen müşrikler eleştiriliyor. Onların beklentilerinin yanlış olduğu vurgulanıyor. Çünkü müşrikler Peygamberimize, "Eğer sen peygambersen, bize yerden su kaynakları fışkırtmadan, aralarında ırmaklar akan hurmalıkların olmadan, göğü te-

pemize parça parça düşürmeden, Allah'ı ve melekleri karşımıza getirmeden, altından yapılmış bir evin olmadan veya göğe yükselip oradan bize okuyacağımız bir kitap getirmeden sana inanmayız." gibi şeyler söylemişlerdi. Oysa Yüce Allah'ımız, onlara cevap olarak şöyle sesleniyor:

"...De ki: 'Fesühânallah. Ben peygamber olan bir insandan başka bir şey miyim? İnsanlara doğruluk rehberi geldiği zaman, inanmalarına engel olan, sadece 'Allah peygamber olarak bir insan mı gönderdi?' demiş olmalarıdır. De ki: Yeryüzünde yerleşip dolaşanlar melek olsalardı, biz de onlara gökten peygamber olarak bir melek gönderirdik."

Yukarıdaki ayetten de anlaşılacağı üzere, Yüce Allah yeryüzünde yaşayan insanlara kendilerine örnek olabilecek yine kendilerine benzer bir peygamber göndermiştir. O bakımdan Sevgili Peygamberimizi insanüstü ilâhî bir varlık gibi görmek ve düşünmek dinî inancımızın temel kaynağı olan Kur'an'a aykırı olur.

4.2. Hz.Muhammed'in Peygamberlik Yönü

Kutsal kitabımızda, Hz.Muhammed'in insanî yönünden başka bir de peygamberlik yönünün bulunduğu vurgulanır. Yani onun insanları Allah yoluna davet etmekle görevlendirilmiş bir elçi olduğu anlatılır. Diğer insanlardan farklı olarak, sadece kendisine vahiy gönderildiği ifade edilir. Örneğin; bu gerçek, Kehf suresinin 110. ayetinde şöyle dile getiriliyor:

"De ki: Ben de ancak sizin gibi bir insanım; ancak bana tanrınızın bir tek Tanrı olduğu vahyolunuyor!.."

Furkan suresinin 56. ayetinde ise, Hz.Muhammed'in insanları uyarmak ve müjdelemek üzere gönderilen bir elçi olduğuna dikkat çekilerek şöyle deniliyor:

"Ey Muhammed! Biz seni sadece müjdeci ve uyarıcı olarak gönderdik."

Kutsal kitabımızın bir başka ayetinde ise, inananlar için, kendi dillerinden anlayan ve kendilerine benzeyen bir insan peygamber gönderilmesinin onlar için bir iyilik olduğuna dikkat çekilerek şöyle buyruluyor:

"Ant olsun ki Allah, inananlara, ayetlerini okuyan, onları arıtan, onlara Kitap ve hikmeti öğreten, kendilerinden bir peygamber göndermekle iyilikte bulunmuştur. Halbuki onlar önceleri apaçık sapıklıkta idiler."

Sevgili Peygamberimizin nasıl bir kişi veya varlık olduğunu ancak kutsal kitabımızın bize bildirdikleriyle değerlendirmeliyiz. Kendisine olan sevgimiz, bizi asla ona insanüstü bir özellik yakıştırmaya götürmemelidir. Ancak, diğer taraftan, onun Yüce Allah'ın son peygamberi olduğunu ve kendisine vahiy gönderilen seçkin bir elçi olduğunu da unutmamalıyız. Nitekim Peygamberimiz, kendisini ilgisi olmayan özelliklerle övmeye kalkanları şöyle uyarmıştır:

"Beni Hristiyanların Meryem oğlu İsa'yı övdükleri gibi övmeyiniz. Ben Allah'ın kuluyum. O hâlde siz de bana Allah'ın kulu ve elçisi deyin."

